БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН 48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 95 (13412) | 1971 оной апрелиин 22, четверг | Сэн 2 мүнгэн

МҮНӨӨДЭР—В. И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭҺЭН ҮДЭР

В. И. ЛЕНИН.

(РСФСР-эй арадай уран зурааша П. Васильевай зураг). ТАСС-ай фотохронико.

МУУ САБШАЛАН ҺАЙЖАРУУЛАГДАХА

20 март — Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха габшагай хоёр һара — 20 май

Адууһа мал, илангаяа хонин һүрэгэй ашаг шэмыень бүри һайжаруулхын тула — ехэ үбһэ тэжээл хэрэгтэй. Энэ шухала асуудалые шиидхэлгэ юһэдэхи табан жэлэймнай гол зорилгонуудай нэгэн гэжэ Үшөөтэйн зон тоолоно.

Тиимэһээ уридшалан һайса бэлэдхэл хэжэ байһан Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозойхид республика дотор габшагай хоёр һарын соносхогдохотой хамта сабшалан дээрээ гараһан байна. Машина, техникээр түгэс, хүсэ ехэтэй луго-мелиоративна отряд шэбхэ зөөжэ, луговодууд тошон халяажа, һургуулиин үхибүүд сабшалангай шулуу шохой түүжэ захалаа. Лугомелиоративна отряд бии болгоод, ямар газарнуудта сабшалан һайжаруулгын хүдэлмэри ябуулхаб — һайн сабшалангаа үтэгжүүлхэ гү, али түрүүн муунуудһаань захалжа, тэдэнэйнгээ ургаса дээшэлүүлхэ гү гэһэн асуудал гараһан байна. Тиигээд хамагай түрүүндэ ургаса багатай, муу сабшалангаа һайжаруулха гэжэ шиидхэгдээ.

Лугомелиоративна отряд хамта 11 трактортай. Тэрэ тоодо тэргэтэй 8 «Беларусь», 3 гэнжэтэ трактор бии. Тэдэнэй дунда «ПБ» гэжэ шэбхэ этэрхэ, ашаха түхеэрэлгэтэй тракторнууд, КЗУ-05 гэжэ ханааб малтадаг плуг, «БДТ-2,5» гэжэ хүндэ дискэтэй хоёр борной, «КВБ-1,5» түхэлэй хүндэ катогууд тоологдоно.

Энэ отряд ондоо хүдэлмэридэ һамааралтагүй, жэлэй дүрбэн сагта сабшалан дээрээ ажаллажа байдаг юм. Тус отряд ажахын тоосоондо оронхой. Эдэнэртэ ургаса муутай, намаг, бута дэгнүүлтэй 400 гектар газар даалгагдаа. Энэ газараа үндэһөөрнь һайжаруулжа үтэгжүүлээд, ондоо участогта орохо байна. Тиигэжэ колхоз табан жэлэй туршада 2100 гектар сабшалангаа һайжаруулха, үбһэ ногоонойнь ургасые 1,5 — 2 дахин дээшэлүүлхэ зорилго табиба. Мүнөө жэл 100 гектар газарай һөөг бургааһа, бута болдогуудыень сэбэрлэжэ, тэгшэлхэ, тарилга хэхэ ехэ хүдэлмэри ябуулха байна. Илангаяа Хоожын-Намаг гэжэ газарай 60 гаран гектар сабшалан дээрэ ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ. Бута дэгнүүлнүүдынь тайрагдажа, хүндэ дискэтэй борнойгоор жэгдэрүүлэгдээд, гектарай 40 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдахаар хараалагдана. Тиихэдээ 300 гектарта хүрьһыень һайжаруулха, һөөг бургааһа отолхо талаар зарим тэды хүдэлмэри хэгдээд, мүнөө жэл гектарай 20 тонно хэмжээтэйгээр наг шэбхэ тараагдаха юм. Хоёр һарын туршада 6000 тонноһоо бага бэшэ үтэгжүүлгэ сабшалан дээрэ гаргажа тараагдаха.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар урдань оройдоо 4 — 5 центнер ургаса үгэдэг сабшалангай ургасые түрүүшынь жэлдэ гектарай 11 центнертэ хүргэхэ зорилго табигдаба. Тиигэбэл 2—2,5 мянган центнер үбһэн нэмэжэ абтаха. Тэрээнһээ гадна, урдань гараар сабшагдадаг байһан бута болдогуудтай сабшалангай ургаса, машина, техникын хүсөөр хуряагдадаг болоходоо нилээд хүнгэрхэ байна.

Газарай хүрьһэ һайжаруулхаһаа гадна, сабшалангаа уһалха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Колхозой сабшалангай хахадһаа ехэнхинь гэхэ гү, али хамта 1200 гаран гектарынь уһалагдадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ хуушан һубаг, ханаабууд заһагдажа, гүнзэгырүүлэгдэһэн, шэнээр татагдаһан байгаа.

Лугомелиоративна отрядай механизаторнууд Б-Ц. Ринчинов, Д-С. Галсанов, Б. Дыбыбалов, Ц-Д. Доржиев гэгшэд габшагай хоёр һарын эхинһээ хойшо шударгыгаар ажаллажа байна. Хамта 1000 гаран тонно шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаа.

— Хоёр һарын түсэбөөр хараалһан бүхы хүдэлмэреэ дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ зорилготойбди, — гэжэ отрядай бригадир Дамдин-Сурун Базаржапович Шаракшинов хэлэнэ.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Үхэр, мал, илангаяа хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг Бэшүүрэй совхоздо сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ гээшэ алишье талаараа айхабтар шухала хүдэлмэри болоно. Тиимэһээ нуга сабшалан һайжаруулха габшагай хүдэлмэриин хоёр һарын соносхогдомсоор тус совхозой луговодууд, механизаторнууд сабшалан дээрээ олоороо гаража, эршэмтэйгээр хүдэлжэ эхилээ.

Энэ үе соо совхозой бүхы отделенинүүдтэ сабшалан дээрэ 1800 тонно шэбхэ, мүн таряанай газарта 200 тонно шэбхэ гаргагдаа. Мүнөөшье зургаан колесно трактортай, мүн шэбхэ обоолхо, ашаха түхеэрэлгэтэй хоёр гэнжэтэ трактортай тусхай отряд сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа үргэлжэлһөөр.

Тэрэшэлэн эдэ үдэрнүүдтэ 50 гектар газарта га бүриин гурбан центнер фосфор болон калийна үтэгжүүлгэ холигдоод оруулагдаа.

Гол горходой мүльһэнһөө һалажа, уһанай урдахада совхозой 25 луговодууд сабшалангаа ундалуулжа эхилхэнь. Совхоз соо хабарай үедэ хоёр мянга шахуу га сабшалан ехэнхинь хоёр дахин уһалагдаха юм. Газар уһалха һубаг ханааб, уһанай хаалта гэхэ мэтэ хуу заһабарилагданхай.

Х. ОЧИРОВ.

...ЕНИН

...а байха һубарин,
...хүнүүдые
...халаха урган —
...алхэйн зүрхэндэ
...хэтэдээ Ленин!
...эрэлынь
...үнинэй танил,
...хабарай
...Наран гээшэл —
...алхэйн зүрхэндэ
...хэтэдээ Ленин!
...тугууд
...тулан далбажа,
...атанние
...тэмсэлдэ жагсаана —
...алхэйн зүрхэндэ
...хэтэдээ Ленин!
...ертэмсөөр
...нинай ехэ онгосонууд
...этээр
...нэрыень һиилэнэ —
...алхэйн зүрхэндэ
...хэтэдээ Ленин!

Ц. ДОНДОГОЙ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ЖАСАДА

Хабарай урин дулаан энэ үдэр Хяагта хотын гудамжаар хүн зон олон, иишэ тиишээ яаралтайхан һүндэлнэд. Үйлсэдэ үлгэгдэһэн лозунг, плакадууд аржын харагдана. Энэ коммунис субботнигой үдэр аймагай ажахынуудай ажалшад бултадаа эршэтэ ажалаараа тэмдэглэбэ. Коммунис субботник үнгэргэхэ талаар эмхидхэгдэһэн аймагай штабай таһалга соо хирэ хирэ болоод лэ, ажалайнгаа дүнгүүдые согсолһон мэдээсэлнүүд ороно.

«Родина» колхозой түрүүлэгшэ И. Р. АГАФОНОВ:

— Мүнөөдэр бүхы колхознигууд мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд, һургуулиин һурагшанар, багшанар сабшалан һайжаруулха, уһалха хүдэлмэридэ баадалсаа. Тиихэдэ зарим хүнүүднай полевой станда ошожо тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэлсэһэн байна. Энэ үдэр субботнигто хабаадалсагшад эршэтэй шударгыгаар ажаллажа, табан жэлэй жасада 1300 шахуу түхэриг оруулба.

Хүдэрийн совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Г. РАДНАЕВ:

— Энэ үнгэргэгдэһэн субботнигто бүхыдөө 787 хүн хабаадалсажа, барилгын модо бэлэдхэлсээ, нуга сабшалан дээрэ ажаллаа. Эндэ гол түлэб механизаторнууд, һургуулиин һурагшад, багшанар эмхитэйгээр хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, үдэрэй туршада бүтээхээр даалгагдаһан ажалаа сагһаа урид дүүргээд, ондоо бүлэгүүдтэ хамһалсаһан байна.

Аймагай штабай начальник, КПСС-эй Хяагтын райкомой секретарь Н. ЧИМИТОВ:

— Бүхэсоюзна коммунис субботнигой үдэр аймагаймнай колхоз, совхозуудай ажалшад бүхыдөө 11 мянга шахуу түхэриг түсэбтэ табан жэлэй жасада оруулба. Энэ яһала ехэ амжалта гээшэ. Бүхыдөө аяар 6000-һаа үлүү олон хүн хабаадалсажа, сабшалан, бэлшээри уһалалгын хүдэлмэри хэһэн байна. Гадна промышленна предприятинуудай олон тоото хүдэлмэришэдэй хэһэн ажалай дүнгүүдые тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, энэ субботнигой үдэр Хяагтын хилээмэнэй заводой, трикотажна фабрикын хүдэлмэришэд хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэйгээр ажаллаа. Бүхэсоюзна коммунис субботнигой һайндэртэ ажалай эрхим амжалта туйлахаар эрмэлзэһэн хилээмэнэй заводой хүдэлмэришэд Анна Попова, Раиса Громова, тус фабрикын оёдолшон Е. Посохоева, В. Андропова, К. Милюшина, А. Андреева, фланговa цехэй З. Жарникова, В. Павлова, Т. Некрасова, И. Мальцева, мүн бүд нэхэлгын цехэй Тамара Шкваровагай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд даалгагдаһан даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ шалгараа.

Бүхэсоюзна коммунис субботнигой үдэр аймагаймнай бүхы ажалшад 18 мянган түхэриг түсэбтэ табан жэлэй жасада оруулаа.

ХАБАРАЙ АМИСХАЛ

ФОТО-РЕПОРТАЖ

Бидэ һаяхан Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой полевой стан, орооһоной склад болон полинуудта хүрэжэ, механизаторнуудтай уулзажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсабабди. Эндэхи үнинэй механизатор А. П. Челночковой хүтэлбэрилдэг тракторна 1-дэхи бригадын амбаарай хорёо соо хүрэнгын шэниисэ нара, һалхинда шанаржуулгын, тусхай түхеэрэлгээр хордолгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байба. Эбтэй эетэйгээр, эмхи гуримтайгаар ажаллажа байгшадые харахада урматай даа. Үрэһэ хүрэнгын ороoһые агротехникын эрилтэдэ хүргөөд байхада, намартаа оролдолгынь харюу амбаараар дүүрэн алтан шэниисэ урдаха бшуу.

— «Онохойская-4» сортын 7000 центнер шэниисын, 700 центнер обёосой хүрэнгэтэйбди. Шэниисымнай 1300 центнерынь 1-дэхи, бэшэниинь 2-дохи классай, 16—18 процент шиигтэй. Тобшохоноор хэлэхэдэ, тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэнэймнай шанар ямаршьегүй һайн. 2—3 хоногһоо бүхы үрэһэеэ нара, һалхинда шанаржуулжа, хордожо дүүргэхэбди. 700 центнер шэниисые элитнэ сортоор андалдахабди, — гээд складые даагша Е. Х. Федоров хөөрэнэ. **(1-дэхи зураг).**

Юрэдөөл ажахын главна агроном С. Д. Уничай һанаата болохо юумэниинь эндэ үгы. Тэрэ энэ үдэртөө нэгэ дахин ерэжэ, ажалыень шалгаад, ондоо бригадануудай хүдэлмэри харадаг. Эдэ үдэрнүүдтэ главна агрономой анхарха юумэн олон. Хаанашье үрдихэ хэрэгтэй. Кукурузын, хартаабхын полинуудта наг шэбхэ гаргалгын, шэниисын полидо хуурай минеральна үтэгжүүлгэ тараалгын, хүрьһэнэй шиг нойто барилгын халуун хаһа мүнөө түлэг дундаа бшуу.

Станһаа саашаа ябахадамнай, механизаторнууд аха дүүнэр Демьян, Григорий Федоровтан «Беларусь» трактортаа «РТТ-4,2» түхэлэй сеялкэ шагтагалаад, шэниисын полидо хуурай минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа ябабад. **(2-дохи зураг).**

— Дүрбэдэхи үдэртөө эндэ хүдэлжэ байнабди. Нормомнай үдэрэй 10,5 га юм. Бидэ 12—13 гектарта хүргэнэбди. Сульфат амония, калийна дабһан хоёрые адли хэмжүүртэйгээр гектар бүридэ 3 центнер оршоодтойгоор оруулнабди. Эндэмнай 200 гаран гектар талмай юм. Га бүриһөө адагынь 19 центнер шэниисэ абтахал ёһотой. Ургаса дээшэлүүлхын тула минеральна үтэгжүүлгэ улам ехээр оруулха зэргэтэй гээд КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэһэн тоосоото элидхэл соогоо Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэһэн байна. Парти, правительствамнай бидэ, хүдөөгэй ажалшадта али тухай ехэ анхарал хандуулна гээшэб! Шэнэ табан жэл соо бүри олон трактор, машина болон бусад оньһон техникэ, минеральна тэжээл бидэндэ үгтэхэнь. Тиихэдэ нэгэн доро олон янзын хүдэлмэри дүүргэдэг машинатай болохобди. Бидэ механизаторнуудай салин хүлһэн мүнөө жэлдэ нэмэхэнь. Юрэдөөл түрэл партиингаа анхаралда харюусамаар лэ ажаллаха зэргэтэйбди. — гээд аха дүү хоёр Федоровууд омог баяртайгаар хөөрэнэд.

Мүнөө жэлдэ «Коммунизм» колхозойхид 5204 гектарта ороoһото ургамал, тэрэ тоодо 4230 гектарта шэниисэ ургуулжа, га бүриһөө 17,5 центнер ургаса абахаар харааланхай. Ажахын бусад бригадануудта ажал хүдэлмэри баһал үдэр бүри эршэдэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ «Искра», «Заганский», «Забайкалец» колхозууд болон «Эрдэм», Суулгын, «Авангард» совхозуудай механизаторнууд намарайнгаа хара паар борнойлжо, газараа хахалжа эхилбэд. Жэшээнь, «Забайкалец» колхозой механизаторнууд И. Л. Антонов, Г. М. Соковиков гэгшэд түрүүшын үдэртэ 100 гаран гектар борнойлоо.

Б. ЖАМБАЛОВ, манай корр.

...ЯРЛАМААР ДҮНГҮҮД, ДЭЛГЭРЭНГЫ ТҮСЭБҮҮД

...(ТАСС). Болгар арад политическэ, ...э үүсхэл эдэбхиин оршон байдалда ...партиингаа Х съездые угтаба.

... 700 мянган коммунистнуудые ...1500 гаран делегат съездэ суглар-

... 9 час... БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи Т. Живковэй, БКП-гэй ЦК-гай По... гэшүүд ба гэшүүдтэ кандидадуу...эй ЦК-гай Генеральна секретарь ...невэй, аха дүү партинуудай деле... хүтэлбэрилэгшэдэй президиумдэ ...дэнь, зал соо байгшад нэрьемэ, ... ташалгаар угтаба. «БКП!», «Хэтэ мүнхын хани барисаан!», ... абяанууд эндэ тэндэһээ дуулда... ташалган нэрьенэ.

БКП-гэй Х СЪЕЗД НЭЭГДЭБЭ

БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Т. Павлов съездые нээбэ.

БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн С. Тодоров трибуна дээрэ гаража, аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй 89 делегаци 82 оронһоо БКП-гэй Х съездэ ерэбэ гээд мэдээсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй делегацие С. Тодоров үнэн зүрхэнһөө амаршална. Тиихэдэнь, «КПСС—БКП!», «КПСС!, КПСС!, КПСС!», «Хэтэ мүнхын хани барисаан!» «Ура!» гэһэн абяанууд зал сооһоо дуулдана.

Мүн бусадшье партинуудай делегацинууд хани халуунаар амаршалагдаба.

Делегадууд съездын президиум ба бусад органуудые нэгэн һаналтайгаар һунгаад, хэлсэхэ зүйл нимээр баталба: 1. БКП-гэй Центральна Комитедэй тоосоон; 2. Центральна хиналта-шалгалтын комиссиин тоосоон; 3. Партиин программа баталалга; 4. Болгариин Арадай Республикые 1971—1975 онуудта социально-экономическа талаар хүгжөөхэ директивэнүүдые баталалга; 5. Партиин Центральна зургаануудай һунгалта.

Хэлсэхэ зүйлэй нэгэдэхи асуудалаар — БКП-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэлые БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Тодор Живков хэһэн байна.

Т. ЖИВКОВЭЙ элидхэлһээ

...IX съездһээ хойшо үн... соо Болгариин Комму...н хүтэлбэри доро оро...зоной туйлаһан ехэ ам... Болгариин коммунист...хэлээ хананги гээд нү...вков хэлэбэ. Тэрэ ам...ерээдүйн бүри дэлгэрэн...тэй һайн түсэб табиха ...бо.

... ба хүдэлмэришэдэй ...эй эб эмхи бэхижүүлхэ, ... Коммунис партиин нэ...е улам бэхижүүлхэ та...гэшын ажал ябуулга ...дын оршон байдалда ...дтэ партимнай хэбэ.

...лнүүдтэ Болгари болбол ...ска болон сэдьхэлэй ... замаар хүсэтэ шэнэ ...жэ, аха дүү социалис ...харилсаа холбоогоо бэ... хүгжөөһэн, манда эгээн ... зүйл бологшо—Совет...тай аха дүүгэйнгээ агуу... барисаае улам гүнзэгы, ...гоһон байна.

... Союзай Коммунис пар...XIV съездын дүнгүүдые бүхы хүн түрэлтэнэй ханамжатайгаар угтажа байгаа үдэрнүүдтэ манай партиин Х съезд нээгдэбэ гээд Т. Живков тэмдэглэбэ. Манай совет нүхэдэй, аха дүүнэрэй илалтануудта бидэ бүгэдөөрөө, Х съездын делегадууд, Болгариин бүхы коммунистнууд, бүхы болгар гражданинууд үнэн зүрхэнһөө баясан омогорхонобди. Хүн түрэлтэнэй ерээдүйн коммунис һайхан байдалай түлөө асари ехэ тэмсэл совет коммунистнуудтай, совет арадтай хамта хэхэ гэһэн зорилгыемнай тэдэ илалтануудынь улам бэхижүүлнэ.

Уласхоорондын байдалай асуудалнуудта, гадаадын политикын талаар БКП-гэй ба НРБ-гэй зорилгонуудта ехэ һуури элидхэл соонь олгогдоһон байба. Хоёр съездын хоорондохи хугасаа соо өөһэдынгөө хүгжэлтэдэ шэнэ амжалта социалис оронууд туйлаба гээд нүхэр Т. Живков тэмдэглэбэ. Тэдэнэй уласхоорондын нэрэ хүндэнь, хүн түрэлтэнэй хуби заяада үзүүлдэг нүлөөнь ехэ болобо. Гэхэтэй хамта, капитализмын юрэнхы кризис бүри гүнзэгыржэ үргэлжэлһөөр байба. Капиталис монополинуудай мүлжэлгын, түримхэй политикада эсэргүү хүдэлмэришэн ангиин, демократическа түрүү зоной тэмсэл улам эдэбхитэй болобо. Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн бэхижэбэ.

Советскэ Союз болбол дэлхэйн социализмын, эб найрамдалай түлөө, бэе бэеэ ойлголсон харилсахын түлөө тэмсэлэй түшэг тулгууринь мүнөөшье байһаар зандаа. Тиин Советскэ Союзай айхабтар ехэ туйлалтануудынь социалис оронуудай амжалта туйлахадань ехээр туһалаа гэжэ нүхэр Т. Живков хэлэбэ.

КПСС-эй һая дүүрэһэн XXIV съезд тухай хэлэхэ зуураа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л.И. Брежневэй удха түгэлдэр элидхэл, съездын документнүүд доторшье Советскэ Союзые хүгжөөхэ һүр жабхаланта шэнэ программа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ программа зохёогдоһон байжа, тэрээниинь БКП, болгар арад бүримүһэн һайшаан дэмжэнэ.

Совет коммунистнуудта, хүдэлмэришэдтэ, колхознигуудта, интеллигенцидэ, алдарта ханинар ба аха дүүнэртээ үнэн зүрхэнэйнгөө баярые Болгариин коммунистнууд Х съездынгээ трибуна дээрэһээ дахин хүргэжэ, эб найрамдалай ба дэбжэлтын түлөө, социализм ба коммунизмын түлөө хүн түрэлтэнэй тэмсэлдэ тон үнэтэй хубитаяа оруулжа байдагайнь түлөө халуун баяр баясхалангаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

БКП-гэй IX ба Х съезднүүдэй хоорондохи үе соо уласхоорондын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ болоһон гол зүйл юун байгааб гэхэдэ, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын үндэһэн дээрэ уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл һэргээн бэхижүүлхын түлөө тэмсэл байба.

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хардалга гүрдэлгые, коммунис хүдэлөөнэй, социалис оронуудай эбыень таһалха гэжэ, империализмда эсэргүү фронтые һуларуулха гэжэ тэдэнэй оролдожо

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

СОВЕТ-ФИНЛЯНДИИН ДОКУМЕНТНҮҮДТЭ ГАР ТАБИГДАБА

Апрелиин 20-до Москвада Совет-Финляндиин документнүүдтэ гар табигдаба.

СССР-эй ба Финляндиин Республикын хоорондо экономическа, техническэ ба промышленна харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай договорто СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, Финляндиин премьер-министр Ахти Карьялайнен гарнуудаа табиба.

Тэрэшэлэн, СССР-һээ байгаалиин газ Финляндида худалдаха, Финляндиһаа СССР-тэ булад соргонуудые худалдаха тухай, мүн Пяозерско леспромхоз бариха ба хоёрдохи атомна электростанци Финляндида бариха тухай протоколнуудта гар табигдаба.

А. Н. Косыгин, А. Карьялайнен суглараашадта хандажа, үгэ хэлэбэд. (ТАСС).

РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоол гаргажа, өөһэдынгөө мэдэлэй предприятинуудай, барилгын, эрдэм-шэнжэлгын, проектно-конструкторска ба бусад эмхинүүдэй табан жэлэй түсэбэй проектнүүдые зохёожо, байгша оной майн 15 болотор РСФСР-эй Министрнүүдэй Советтэ, РСФСР-эй Госпланда хүргэхыень Россин Федерациин министерствэнүүд ба зургаануудые, автономито республикануудай Министрнүүдэй Советүүдые, крайгүйсэдкомуудые, облгүйсэдкомуудые, Москвагай ба Ленинградай горгүйсэдкомуудые тэрэ тогтоол соогоо уялгалба.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ, хизаар ба область, город ба районуудай партийна конференцинүүд дээрэ, партийна организацинуудай ба ажалшадай суглаанууд дээрэ хэгдэһэн дурадхалнууд, тэрэшэлэн хүдэлмэришэд, колхознигууд, мэргэжэлтэд ба эрдэмтэдэй дурадхалнууд табан жэлэй түсэбэй проект зохёогдоходо хаража үзэгдэхэ ёһотой гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИНЭЙ НЭРЭ БОЛОН
ХЭРЭГ ХЭТЫН ХЭТЭДЭ ОРШОН МАНДАГ ЛЭ

Георгий ДАШАБЫЛОВ

МЭНДЭ АМАР, АЛТАН ХАБАР!

ПУБЛИЦИСТИКЭ

1.

ХАБТАГАЙ ехэ хото Москвагай ханха зайдан гудамжануудаар хабарай һалхин үлеэжэ эхилбэ. Агаарта хабарай зөөлэн амисхаал. Ходо бүрхэг байдаг тэнгэри хэзээ хэзээнэйхиһээ сэлмэг, хурын үһаар һайса угаагдаһан шэл мэтээр дээрэ зэнхынэ. Наран илдамханаар энеэбхилнэ.

Хабар! Хабар! Хаһа соогоо буужа ерэһэн хабарай баяртай галханууд хүнүүдэй нюдэд соо яларна. Һэлгээд гараһан гүлмэр хүбүүд, басагадай гарта — мододой мүнгэн гүлгэтэй мүшэр. Хабарайхяар, һайндэрэйхеэр хубсалһан Москва ниислэл хотомни, үй түмэн гулабхаа шубуудаа дээгүүрээ ниидхүүлэн, улаан туг, уряа лозунгнуудай шэмэглэл соо улаабхижа, толоржо харагданаш.

Хабарай һайхан үдэр. Улаан талмай дээрэ — хабар! Агуу багша Ленинэйнгээ Мавзолейдэ дүтэлнэб. Баглаа сэсэгүүд, баглаа сэсэгүүд... Хариин оронуудай делегацинуудай, манай нүхэдэй, айлшадай табиһан баглаа сэсэгүүд. Хүн түрэлтэнэй вождь Ильичтэ олон мянган, түмэн, сая зоной инаг дуратай байһан мэдэрэлнүүдэй һайхан гэршэнүүд — амиды сэсэгүүд, хабарай сэсэгүүд.

Мүнөөдэр — апрелиин 22. Юрын аад, гайхамшаг үдэр. Хабарай энэ үдэр аяар 101 жэлэй саада тээ Волго мүрэнэй эрьедэ Ильич багшамнай түрөө һэн. Эхэ Мария Александровнагай аалиханаар гүнгэнэһэн үлгын дуун хабарай тунгалаг агаарта иргууханаар таража байгаа...

Хабар! Хабар! Үлзытэй һайхан лэ саг! Бүхы юумэнэй һалбархы, хүгжэхы саг. Уданшьегүй модоной набша задаржа, хүхы шубуун донгодохонь. Зүлгэ ногоон хүхэржэ, үһан голнууд урматайгаар хүүехэнь. Уужам дайда, талаар хурдан зэрэлгээн наадажа, тэрлээхэн унаган мэтээр хатархань. Завод, фабрикануудай утаан хабарай агаарта удаан хөөрэжэ, сэнхир огторгойн гүнзэгыдэ аажамханаар һэбигдэхэ! Ажахынуудай поли дээгүүр булад хүлэгүүд табилалдажа, ерээдүйн баян ургасын алтан үрэһэ тариха.

Хабар! Хабар! Үбэлэй унталгаһаа байгаалиие һэреэжэ, арюун наранай дулаахан элшээр газарай нюрууе жэгнээд, бүхы дэлхэйе ногоорулдаг, хүхэрүүлдэг, һалбаруулдаг, шэнэ наһа асардаг үлзытэй һайхан саг! Нимэл хабарай үдэр аяар 101 жэлэй саада тээ Ильич багшамнай Волго мүрэнэй эрьедэ түрэжэ, түүхын шэнэ хуудаһа ираха, хүн түрэлтэндэ зол жаргал эрхэ сүлөө асарха, шэнэ байдал түхеэрхэ Коммунис парти байгуулхаяа, гүлмэр залууһаа революцида бэеэ, ами наһаяа зорюулжа, «Авророын» буудалгын нэерээн соогуур, Октябриин тэрэ бороотой һүни холые харан, ерээдүйдэ арадаа уряалхаяа, сэсэн мэргэн һургаалаа мүнхэ компас болгон бидэндэ барюулхаяа хүн бэеэ бэелээ ха юм.

Агуу Ленин! Аажам хабарай энэ үдэр түрэһэн агуу багша!

2.

ХАБАР! Хабар! Гайхамшагта хэрэгүүд хабартаа бүтээгдэдэг гэжэ би юундэшьеб һанаа һэм. Нимэ дэмбэрэлтэй һалбархы, бадархы сагта һайн һайхан хэрэг, хүсэл бодолнуудай түрэнишьегүй байхын аргагүй бэшэ гү?

Хабарай энэ үдэр Москвагаар алхалнаб. Хүн зоной урадхал соо орошоод, урагшаа зүдхэжэл ябанаб. Хаанашье ороходом, метродо, тролейбустэ, трамвайда, таксида, автобустошье һууходам, хабарай хүхюу зугаа. Һаяхан боложо үнгэрһэн КПСС-эй XXIV съезд тухай отол хөөрэлдөөн.

Зүб даа. Түрэл партиимнай XXIV дугаар хуралдаан боложо, юһэдэхи табан жэлэй гол зорилгые хүн зоной ажаһуудалые һайжаруулха хэрэгтэ зорюулба ха юм.

Хүн зоной ажаһуудал! Мүнөөшье муу һуунагүйбди. Зүгөөр, табан жэл үнгэрөөд байхада, ажаһуудалнай танигдахаар бэшэ, һайхан, дэлгэр, баян болохол даа. Хабарай һайхан үдэр мэтэ сэлмэг ажабайдал бидэндэ заяаһан, зам харгымнай агуу Ленинэй һургаалаар толоруулһан түрэл партидаа этигэнэбди, найданабди.

Хабарай юрын лэ үдэр һэн. Москва. Кремль. Съезднүүдэй ордон. Аяар холын Франци ороной ажалшад КПСС-эй XXIV съездын делегат эхэнэрнүүдтэ гэжэ улаан сэсэгүүдэ эльгээбэ.

Буряад оронһоо энэ ехэ хуралдаанда ерэһэн, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын суута хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой Дарья Касьяновна Тумуровагай, Бэшүүрэй аймагай больницын главна врач Светлана Ивановна Суворовагай, Сэлэнгын аймагай шударгы бэрхэ һаалишан Долгоржап Дарижаповна Данзановагай гарнуудта тэмсэлэй, һанал нэгэдэлгын, талархалай һүлдэ — улаан сэсэгүүд — Франциин эхэнэрнүүдэй эльгээһэн бэлэгүүд яларба.

Үлзытэй һайхан байнаш, хабарай саг!

Манай партиин I съезд хэзээ болоо гэжэ һананат, нүхэд? 1898 оной хабарай эхин һара — мартын 1-дэ нэгэдэхи съезд Минск хотодо болоо. Хабарай уры горходой шуумян хаяан урдажа, эндэ тэндэһээ сугларжа, үргэн, гүнзэгы мүрэн болодог тол адляар Россин нютагай социал-демократическа организацинууд нэгэдэжэ, РСДРП боложо мандаа һэмнай!

Тэрэл хабарай үдэрһөө эхилжэ, манай парти XXIV хуралдаагаа һаяхан үнгэргэбэ. Хүн түрэлтэнэй зол жаргалай түлөө тэмсэһэн Ленинэй парти хорин дүрбэн толотомо хуудаһаяа иража, ерээдүйн һайхан тээшэ бидэнээ хүтэлэн. гараба.

3.

ГАЙХАМШАГТА хэрэгүүд хабартаа бүтээгдэдэг гэжэ би дахин дабтанаб...

Хоридохи зуун жэлэй эхин. 1902 оной хабар. Россида революционно хүдэлөөн үргэдэнхэй. Түбэй хото городуудай завод, фабрикануудай хүдэлмэришэд забастовко, стачка хэнэ. Росси һомологдонхой буу шэнги болоод байна. Хүдэлмэришэн ангиие ударидаха марксис партида үзэл сурталай хурса зэбсэг, харaa шугамые харуулһан, зорилгыень тодорхойлһон программа хэрэгтэй.

Эгээл энэ үедэ, 1902 оной хабар Владимир Ильич Ленинэй бэшэһэн «Юу хэхэб?» гэһэн ном гараба. Энэл ном большевигүүдэй шэнэ түхэлэй парти байгуулгада айхабтар ехэ удха шанартай байба. «Юу хэхэб?» гэһэн ном «хурса анзаһан мэтээр хатуу шэлдэн боро газарай хүрьһэ хаха эсхэн большевизмдэ зөөлэхэн, һайн һуури бэлдэжэ үгөө һэн» гээд «Искра» газетын агент И. И. Радченко дурсан бэшэнэ...

Хабар. Хабар! Галуун шубуудай дали дээрэ ниидэн ерэһэн үлзытэй саг!

...1917 оной апрелиин 3. Россида Февралиин хубисхал иланхай. Саг зуурын правительство байгуулагданхай. Большевигүүдэй партиин гэшүүд түрмэһөө, сүлэлгэһөө бусажа эхилбэ. Саг зуурын правительствада яажа хандахаб? Дэмжэхэ гү, али угы гү? Советүүдтэ хэд һуунаб? Эдэ бүгэдэ үшөө хүсэд ойлгогдоодүй. Жэжэ буржуазна, таряашадай политикын долгеор хушагдашаһан Росси. Эрхэ сүлөө, зол жаргал, засагай түлөө һүүлшынгээ дуһал болотор тэмсэхээр бэлэн хүдэлмэришэн анги. Эгээн энэ үедэ, апрелиин 3-най үдэшэ Финляндиһаа Ленин Петроград ерэбэ. Тиигэжэ тэрэл һүниһөө эхилжэ, Россидахи революционно тэмсэлэй шэнэ хуудаһан ирагдаба. Ленинэй бэшэһэн «Апрелиин тезисүүд» большевигүүдэй партиин зүб зам зааһан компас болобо.

«Апрелиин тезисүүд»! Харанхы һүниие нэбтэ шобто гэрэлтүүлһэн социалис революцида ерэхэ харгые тон элеэр харуулжа үгэбэ ха юм.

Хабар! Хабар! Хабатай һайхан саг. Шэнэ ургасын һуури табиһан хабар!

...1930 оной хабар. Түрүүшын колхозуудай гэшүүд хамтын ажалай амта таниба. Хамтынгаа түрүүшын ургасын алтан үрэһэ газарай хүрьһэндэ тариба. Шэнэ, боро газар хахалагдажа, 6 миллион ажахы хабарай нарые поли дээрээ угтаба.

...1945 оной хабар. «Хүрин тахал» фашистнуудай һабарһаа хүн түрэлтэниие абаржа, баатар Совет Арми Берлин дээрэ Улаан туг мандуулба. Европын гүрэнүүд сүлөөлэгдэбэ.

...1961 оной хабар. Совет эрдэм техникын эди шэдиие дэлхэйн арадууд гайхаба. Манай түрүүшын космонавт Юрий Алексеевич Гагарин замбуулинда дэгдэн гаража, совет хүнэй соло алдарые мандуулба.

Хабар! Хабар! Юһэдэхи дабаан өөдэ бидэнэй зориһон хабар!

4.

1971 ОНОЙ ХАБАР. Апрелиин 22. Агуу багша Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн үдэр...

Москва. Улаан талмай. Уран горн, барабан ханхинажа, түшэгэнэжэ, ямаршьеб ехэ жагсаал дүтэлэн ерэбэ.

Молор шулуун Мавзолейн урда хүбүүд, басагад шугамдал адляар жагсаба. Эдиршүүл пионернүүд боложо, агуу багша Ленинэйнгээ урда шахаа тангариг үгэнэ. Ленинэй хэрэгтэ үнэн сэхэ ябахаар, арадай зол жаргал, эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа гамнахагүй бэлэн байһан тухайгаа тэдэнэр тангариглана. Хүзүүндэнь гал улаан галстугууд яларба.

Дуулана гүш, Ильич багшамнай! Ши 101 наһатай болоошье һаа, хэтэдээ мүнхэ залууш, бидэнтэеэ суг алхалнаш. Эдэ эдир үетэнһөө эхилээд буурал толгойтон хүрэтэрөө — бултадаа шинии үргэһэн тугые унагаангүй, дээрэ үргэн ябахабди!

...Хабар! Хабар! Бүхы СССР орон дээгүүр шэнэ хабарай жабхаланта дуунууд зэдэлжэ, амгалан байдалай гулабхаанууд, хараасгайнууд ниидэнэ.

Мэндэ амар, алтан хабар! Ерээдүйн һайхан байдалай эхи табиһан, агуу Ленинэй юрөөһэн үлзытэй хабар арюун наранай элшээр задаржа, Эхэ орондом бадара, һалбара!

Москва хото.

Горькиин нэрэмжэтэ Республиканска библиотекэ соо Агуу... хэ Ленинэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан стенд эмхи... дэжэ, һонирхолтой номууд табигдаба. ЗУРАГ ДЭЭР... библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Ц. М. Гэндэнова.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ДУРДАЛГА ДОМОГУУ...

Агуу багша В. И. Ленин тухай олон номууд ходол гаража байдаг ааб даа. Тэдээн сооһоо тон һүүлдэ гараһан номуудынь эндэ нэрлэмээр хаш.

Марксизм-ленинизмын институдай бэлдэһэн В. И. Ленинэй биографи дүрбэдэхеэ хэблэгдэжэ гаргагдаа һэн. Энэ һүүлшынь хэблэл соо Ильичэй ажал ябуулга, ажабайдалынь урда урдын хэблэлнүүдтэ орходоо хүсэд дүүрэнээр харуулагдаһан байна.

Владимир Ильичтэй сугтаа хүдэлһэн, революционно ажал ябуулга эрхилһэн үнинэй коммунистнуудай дурдалгануудшье олоор гаранхай.

«В. И. Ленин зохёолнуудаа яажа бэшэдэг байгааб» гэһэн ном соо ехэ-ехэ зохёолнуудаа бэшэһэн тухайнь, дэлхэйн томо томо библиотекэнүүдтэ хүдэлһыень һонирхон уншахаар байха.

Коммунис партиие байгуулагшын Горкидо байһан тухайдань тэндэхи музейн директор В. Волковагай ном үгүүлнэ.

Политическэ литера... хэблэлдэ «Владимир Иль... библиотекэдэ» гэһэн ном ... до хэблэлһээ гараа. Энэ ... автор Ш. Манузарьяну ... Ленинэй библиотекэдэ ... жэлһээ үлүү саг соо ху... юм. Энээнэй эсэстэ автор ... ич тухай һонин барим... дые дурдана.

«Ленин тухайда дэлхэйн ... зоной бодомжо» гэһэн ... бари соо коммунис, ху... ришэнэй, нинтын элитэ ... ябуулагшад, эрдэмтэд ... зохёолшодой В. И. Лени... хай хэлэһэн дурдал... агууехэ үзэл суртала... нүлөөн тухай үгүүлһэн ...

Владимир Ильич тухай ... бан боти дурдалга-домо... һүүлшын табадахи том ... шэ жэлдэ хэблэлһээ ... байна. Уран зохёолой, ... вын олон бүтээлнүүдтэ ... Ленинэй образ эли тодо... руулагдана.

М. ДОНДУБО...

М. Горькиин нэрэм... библиотекын библиогра...

Марксизм-ленинизмын теори шудалха кружогууд Улаан-Үдын ноохо угаадаг фабрикада эмхидхэгдэһэн байгаа. Тэрэ кружогуудай нэгыень пропагандист Е. А. Рига хүтэлбэрилнэ. Энэ зураг дээрэ кружогой нэгэ хэшээлэй үнгэргэгдэжэ байһаниинь харуулагдана. Баруун гарһаа пропагандист Е. А. Рига, трибуна дээрэ инженер-методист О. П. Гришина харюусажа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

МАНАЙДА ЕРЭЖЭ, НОМУУДЫЕ ХАРЫ...

Апрелиин нэгэ үдэр. Энэ үдэр-Энэ үдэртэй ехэ юумэн холбоотой юм. Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн үдэр гэжэ бага наһатайшье үхибүүд ба үндэр наһатайшье үбгэжөөлнүүд мэдэдэг. Үхибүүд энэ үдэрые хүлеэжэ ядадаг. Юундэб гэхэдэ, олон һурагшадай улаан галстук зүүхэ мартагдашагүй үдэр ерэдэг шуу. Энэ үдэртэ зорюулан манай хүүгэдэй республиканска библиотекэ ехэхэн ажал ябуулна.

Жэшээнь, «Ильичэй ажабайдалай хуудаһанууд» гэжэ номой выставкэ эмхидхэгдэбэ. Энэ выставкэ олон гаршагуудтай. Жэшээлбэл, «Детские годы» гэһэн гаршаг доро табигдаһан иимэ номуудтай эдир уншагшад танилсана: А. Ульянова «Детские школьные годы Ильича», Ю. Махина, Г. Хайт «Мальчик из Симбирска» гэхэ мэтэ. Эдэ номууд Володя Ульяновай үхибүүн ябаха үе харуулна.

«Ульянов — революционер» гэһэн гаршаг доро Владимир Ильичэй революционно ажал ябуулга тухайнь хөөрэһэн номууд табигдаа.

Мүн баһа «Глава правительства рабочих и крестьян», «Родной и близкий» гэһэн гаршагууд бии. А. Пунченок «Хроника одного дня», Н. Ходза «О Ленине октябрятам» гэһэн номуудаар эдир уншагшадай һонирхохо байһаниинь дамжаггүй.

Табадахи-наймадахи класcай һурагшадта «На книжной полке Володи Ульянова» гэжэ нэрэтэй выставкэ эмхидхэгдэнхэй. Энэ выставкэ Володя Ульяновай дуратай номуудтай танилсуулна. Мүн лэ баһа һонирхолтой гаршагууд бии юм. Жэшээнь, «Книги русских писателей, которые любил Володя Ульянов» гэһэн гаршаг доро А. Некрасов, Н. Гоголь, А. Пушкин болон бусад уран зохёолшодой номууд табигданхай. «Книги зарубежных писателей, которые любил В. Ульянов» гэһэн таһаг доро Г. Бичер — Стоу «Хижина дяди Тома», Д. Свифт «Путеш... Гулливера», Сервантес «Дон ... хот», В. Скотт «Айвенго» га... тэ номууд табигданхай.

Выставкын дэргэдэ хөөр... үнгэргэгдэнэ. Энэ номуу... библиотекарьнууд эдир унш... таа хөөрэжэ үгэнэ. Эдэ выст... табигдаһан номуудтай эдир у... шад танилсахадаа, В. И. Ле... ажал ябуулга тухай һайн ... болоно.

Манай библиотекэ ойлг... жын ехэ хүдэлмэри һураг... дунда ябуулдаг. В. И. Ле... «Залуушуулай союзай ... нууд» гэһэн номоор хөөр... нэ. Энэ ном ехэ гүнзэгы ... гэжэ ойлгуулна. Юуб гэхэд... сомолой III съезд дээрэ үг... хэлээ, Владимир Ильич зааж... лые коммунизмда һурахыен... лаа һэмнай.

М. Прилежаева «Жизнь И... ча», З. Воскресенская «Сквоз... дяную мглу», «Утро», Б. ... «Наш Ильич» гэхэ мэтэ ... даар библиотекарьнууд хөөр... хэнэ. Ганса библиотекэдэ ... мүн һургуули, кинотеатр ... хөөрэлдөө хэнэ.

Үхибүүд! Эдэ номуудые ... үзыт!

Б. ХАЛМАТО...
библиоте...

ТООНТО НЮТАГ

ЖУРНАЛИСТЫН БЛОКНОДЬОО

Ород арадай эрэлхэг зориг, үргэн тэнюун сэдьхэлэй, эрхэ сүлөөдэ эрмэлзэлэлэй һүлдэ болоһон агуу Волго мүрэнэй хашарһатан миралзаа урасхалда үлгыдүүлһэн багша Ленинэй түрэһэн, хүлөө шоройдоһон, хүсэлөө олоһон тоонто нютаг Ульяновск хото ошохо хуби зол үнгэрэгшэ жэлэй барагдаха багаар намда тудаа бэлэй.

Ильичэй нютаг. Хүн бүхэн иишэ эрмэлзэдэг. Имагтал үнгэрэгшэ жэлдэ Ульяновскаар 1 миллион хүн зон аяншалһан байна. Жэл үнгэрхэ тума энэ город хүгжэн һалбаржал байна. Агуу багшынгаа 100 жэлэй ойдо бэлэг болгон совет арад ленинскэ мемориал бүтээгээ. Иигэжэ Ульяновск В. И. Ленидэ зорюулһан дурасхаал хүшөө болобо бшуу.

Юрын лэ модон гэрнүүд... «Энээхэн гэр соо Володя Ульянов түрэһэн юм... Эндэ хүлдэ, хэлэндэ ороһон...» гэхэ мэтээр экскурсовод хөөрэнэ. Анна Саша хоёрой удаа Оля басаган түрөөд нялха нарайгаар гээгдэшэһэн юм. Тиимэһээ Ульяновтан, илангаяа эхэ Мария Александровна, басага хүлеэдэг һэн. Харин... харин апрелиин 22-то эрэ доргон хоолойтойхон эрхэ тангил Володя хүбүүн түрэшэһэн юм. Шубуун дэнгэй һүлэмхи гэрэл доро хүбүүхэнээ үлгыдэжэ һууһан эхын энэрхы зөөлэхэн хоолой Ильичэй түрэһэн гэрэй хана үнягай саанаһаа зэдэлһэншүү:

Уйдхар зоболоншье хүбүүем
Угтан хүлеэжэ магадгүйя.
Амарыш, хүбүүмни, унтыш даа,
Ажал, байлдаан урдашнил.

Эхынгээ дуунай үгэнүүдые Владимир Ильич бүхы наһан соогоо сэдьхэлдээ хадуужа ябаһан юм.

Ажал, эрдэм һургуули, тэмсэл — Ульяновтанай бүлын эрмэлзэлые эдэл үгэнүүдээр элирхэйлжэ болоно. Экскурсовод маниие дахуулан Ульяновтанай гэр руу ороно. Һанаа сэдьхэлдээ түүхын хуудаһа гэдэргэнь иран. В о л о д я Ульяновай арбаад наһа хүрэжэ байха үедэ бусаад орхие. Юрын нэгэ үдэшэ Илья Николаевич кабинет соогоо ажалаа хэжэ һууна. Саша Володя хоёр антресольдохи өөһэд өөһэдынгөө таһалгануудсоо номоо үзэжэ һуунад. Столово сооһоо оёдолой машинын нэгэ жэгдэхэнээр таршаганаха дуулдана. Тэндэ Мария Александровна үхибүүдтэеэ хубсаһа оёно. Хажуудань эдеэнэй столой саана Анна Оля хоёр һургуулиингаа даалгабари дүүргэжэ һуунад. Харин саада буланда бишыхан Митя одхон Маняша хоёр шэбэр һабир шэбэнэлдэн, юушьеб хэжэ, бэеэ һамааруулнад. Үхибүүд хадаа үхибүүд: нааданайнгаа ольһондо шууялдаад абаха юм. Мария Александровнагай толгойгоо үргэмсөөр замхаад орхино. Ехэшүүлэй сүлөөгүй байха үедэ һаад ушаруулжа огто болохогүй гэжэ Митя Маняша хоёр һайн мэдэдэг. Тииһээр байтар Володиин гэшхүүрээр һүбэлгэн түргэн табжаганаса харайн бууха дуулдаад (тэрэ мүнөө үдэшэ хэхэ юумэеэ дүүргээл гээшэ), мэнэ столово соо бии болоод хоёр багатаяа шуула татаад орхибо. Эсэгын кабинедэй үүдэн гансата нээгдэжэ, Илья Николаевич харагдаад: «Юун шууяан болобоб? Энэл бэеэрээ минии шэхэндэ дулдахаяа болиг!» — гэхэтэйнь адли нөөхил номгон даруу байдал тогтошохо юм. Тииһээршье ехэшүүл хэхэ юумэеэ дүүргэбэд. Илья Николаевич кабинедһээ гаража, малагар халзан толгойгоо эльбэн асууха: «Зай, хүүгэд, юу хэхэбибди?» — «Баабай, һонин үльгэр хөөрэгты», — гэжэ эсэгынгээ эбэр дээрэ гаран Маняша хэлэхэ. — «Угы, харгыда үзэһэн хараһан тухайгаа», — гэхэ Оля. — «Шатар наадая, баабай», — гэхэ Володя. — Эжымнай рояльдаа, бидэ хамтаараан дуулалдая», — гэжэ дурадхаха эсэгэнь. Уданшьегүй рояллиин түрүүшын аккорднууд зэдэлжэ, хойноһоонь үргэн Волго тухай гү, али эрхэ сүлөө дуудаһан дуун ханхинадаг һэн. Һүүлээрнь Илья Николаевич хүүгэдээрээ полько, кадриль гэхэ мэтэ хатар хүхюун зугаатайгаар хатардаг һэн. Сүлөөтэйл сагта Илья Николаевич үхибүүдтэеэ үнгэргэдэг, Мария Александровна бүхы наһаяа үхибүүдээ хүмүүжүүлгэдэ зорюулһан юм.

Хара ажалһаа тунхарихагүй... Ульяновтанай бүлэдэ ажалһаа залхуурдаг, эхэ эсэгынгээ даабариһаа хулжадаг нэгэшье хүн байгаагүй юм. Үхибүүд хубсаһанайнгаа шагтын таһархада өөһэдөө хададаг, шэнэ жэлэй дүтэлхэдэ ехэ багагүй ёлкынгоо нааданхайнуудые, гоёолтонуудые өөһэдөө хэдэг, эжытээ сэсэг ургуулалсадаг, зундаа саад соохи ажалаа хэлсэдэг бэлэй. Ажал дээрэ гараа холожо үзөөгүй үхибүүд, тэдэнэй бүлэдэ байгаагүй.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ... Нэгэтэ бишыхан Володя Ульянов бусадһаа нюусаар тамхи татаад туршаһан юм. Теэд тамхин гээшэ бэедэ хоро хүргэхэһөө гадна, бүлэеэ гансааран тэдхэжэ байһан эсэгымни салин үлэ мэдэгшье һаа, гарзатай ха юм даа гэжэ сэдьхэмсээрээ тамхи таталгаяа хойшолонгүйгөөр хаяһан. Александр Ильич бага наһанһаа хойшо шэн зоригтой, ажалша, һанаһан юумэеэ табихагүйе оролдодог хүбүүн байгаа. Тиимэһээ Володя ахадаа адли байхые оролдодог һэн. Түрүүшээр ахаяа һажаан, хожомынь ухаан бодолоороо өөрынгөө түргэншэг абари зантай эрид тэмсэжэ, энэ дутагдалһаа хахасажа шадаһан юм.

Эрдэм бэлигээр, ухаан бодолоор бэеэ баяжуулха... Арадай гэгээрэлэй түлөө ами наһаяа үгэһэн Илья Николаевич Ульянов эрдэм бэлигэй удха шанарые гүйсэд ойлгоһон хүн һэн. Одоол бэеынгээл бэрхээр үлдэхэ даарахын хэдэн дабаа дабажа, эрдэм һургуули олоһон хүн һэн бэзэ. Олоһон эрдэмээ олоной туһада зорюулха тухай оролдодог хүн байгаа. Ульяновтанай үхибүүд бага наһанһаа хойшо эхэ эсэгынгээ ударидалга доро номоо үзэхэдөө бэе бэедээ туһалалсадаг, дээрэһээ доошо бэе бэедээ багшалалсадаг байһан юм. Тэдэ булта дээдэ һургуули дүүргэһэн, бүхы наһан соогоо номтой нүхэсэжэ ябаһан.

Бэе бэедээ туһалха, бэе бэеэ дэмжэхэ... Ульяновтан атаархамаар эбтэй бүлэ байһан юм. Өөдөө үндыжэ, бэеэ олоһонтнай бага дүүнэртээ туһалжа, хүл дээрэнь гаргалсахат, тииһээр бэе бэеэ дэмжэһээр, татаһаар бултал мүрөө олоно бэзэт гэжэ үлбэршэг болоһоноо мэдэхэдээ Илья Николаевич нэгэнтэ бэшэ захидаг һэн. Александрын университедтэ һуража байхадань гэртэхиниинь «хүбүүмнай бэеэ хүсэжэ, эндэ-тэндэ гаргашалха үлүү мүнгэ хэзээшье хэрэглэнэ бэзэ гэжэ багсаагаад урданайхиһаа ехэшэгээр мүнгэ эльгээдэг болобод. Харин Саша амаралтадаа ерэхэдээ үлүү эльгээһэн мүнгыень хашарһанайшье зэргээр хороонгүй алмаад, эсэгэдээ бусаажа үгэжэрхихэдэнь, эхэ эсэгэ хоёрынь ямараар уяраад һэм даа... Ульяновтанай үхибүүд бүхы наһан соогоо эбтэй эетэй, бэе бэеэ харалсажа ябаа.

Ульяновтан үрэ хүүгэдээ ерээдүйн агуу тэмсэлдэ бэлдэжэ шадаа. Бодоод үзыт, хэды зэргэ юумэ үзөөб даа Мария Александровна!

1886 оной январиин 12. Илья Николаевич кабинет соогоо жэлэйнгээ тоосоо бэшэжэ һуутараа һөөл шадалайнгаа барагдахада диван дээрэ хэбтэбэ. Гэр бүлынхиниинь шэмээгүйхэнөөр үдынгөө эдеэ хоол барижа һуунад: эсэгэмнай амаржал хэбтэнэ гэжэ булта һананад. Гэнтэ үүдэн нээгдээд, Илья Николаевич тэндэ зогсожо байба. Гэр бүлынхинөө удаан-удаан харан зогсобо... «Маанадтаяа хахасахаяа ороһон шэнги байгаа һэн», — гэжэ Мария Александровна һүүлдэнь хэлээ һэн. Тиигэжэ Ульяновтан Володиингоо 16-тайда эсэгээ алдаһан юм. Саша Анна хоёрой Петербургда һуража байһан тула Володя эхынгээ урдаа хараха туһалагша, баруун гарынь болоо һэн.

Жэлһээ үлүүхэн сагай үнгэрөөд байхада, Ульяновтанай бүлэдэ үшөө нэгэ аймшагтай сохилто буушаба. 1887 оной мартын 1-дэ Алекнадр III хаанийе алаха һэдэлгэдэ хабаадаһанайнгаа түлөө Александр Ильич баригдаба, мүн Анна Ильинична түрмэдэ хаагдаба гэһэн һураг дуулдаа. Мария Александровна Петербург мордобо. Харин 17 наһа хүрэжэ ябаһан Владимир Ильич гэрэй эзэн боложо үлэбэ. Энэ хэсүү үедэ болбосоролгын аттестадта шалгалта бариха саг орожо ерээ. Шалгалтын һаял эхилээд байтар, майн 10-да А. И. Ульянов саазалуулба. гэһэн һураг суу Симбирскээр тараа һэн. Эдир хүбүүн Владимир Ульянов уй гашуудалаа шүдөө зуун үншэн хабһан дороо нюугаад, бүхы шалгалтануудаа эрхим сэгнэлтээр тушаагаа. «Гүрэнэй дайсанай» дүү хүбүүнэй сэгнэлтэ дарахые һэдэһэн хархис һанаатай багшанар юушье хэжэ шадаагүй бэлэй.

1891 ондо Петербургын Эхэнэрнүүдэй дээдэ һургуулида һуралсажа байһан Владимир Ильичэй дүү Ольга (тэрэ һургуулияа мүн лэ алтан медальтайгаар дүүргэһэн юм) саг зуурын хүндэ үбшэндэ нэрбэгдэжэ, наһа барашоо.

Александр Ильичые саазалһанай һүүлээр революционно харгы замда Владимир Ильич гараба. Хойноһоонь — Анна, тиигээд — Дмитрий, Мария.

Мария Александровнагай ажабайдалынь хаанта засагай түрмэнүүдэй хоорондохи замуудай хэмжүүрээр тоологдодог болоһон юм. Тэрэ үхибүүдэйнгээ 16 дахин түрмэдэ хаагдахые үзөө. 1896 ондо 60 наһа гүйсэхэдөө абаһан паспорт дээрэнь 40 дахин газар нютаг һэлгэһэн тайгануд табяатай үлэнхэй. Губерниһээ губернидэ, городһоо городто, гудамжаһаа гудамжада революционер үхибүүдээ дахаад лэ ябаһан эрэлхэг зоригтой эхэ, ха даа. Тэрэ нэгэтэшье. амараагүй, амархые оролдоогүй, харин хайшан гэжэл шадахыса сооханоо үхибүүдэйнгээ революционно, партийна ажалдань туһалхые, хатуу хэһээлтыень хүнгэлхые оролдодог һэн. Энэ хадаа ажабайдалайм гол удха шанар гэжэ ойлгодог һэн.

Мария Александровна эрэлхэг зоригто революционер үхибүүдээрээ омогорходог һэн. 1899 ондо Владимир хүбүүнэйнгээ хэһээлтые бишыханааршье һаань хүнгэлхые гуйжа, Петербургын полициин департаментын директор Зволянский гэгшэдэ ороһыень һаная.

— Үхибүүдээрээ омогорхохоор байнат: нэгэнтнай үлгэгдэнхэй, харин нүгөөдынтнай хойноһоо аргамжа уйлажа байна, — гэжэ, тэрэнэй хэлэжэрхихэдэ, Мария А л е к с а н д р о в на гансатал һууриһаа бодоод, хаанай хүл долёохоһоо паагуур ябаһан яяр этэгээдтэ үзэн ядангяар эрид иигэжэ харюусаа һэн:

— Зүб, би үхибүүдээрээ омогорхоноб!..

Харин үхибүүдынь эхэеэ халуун оролдолгоор, энэрхы сэдьхэлэй дурлалаар хүреэлдэг һэн. Владимир Ильич эхэтэеэ эгээл һүүлшынхиеэ Стокгольмдо 1910 ондо уулзаһан юм. 75 наһатай Мария Александровна хүбүүнтэеэ уулзахын тула Мария басагаяа дахажа ерэһэн байгаа. Тэндэ эгээл түрүүшынхеэ хүбүүнэйнгээ социал-демократуудай урда дүлэтэ үгэ хэлэхыень шагнажа, сэхэтэ баясаһан, сэдьхэлээ омогорхолоор халяаһан юм.

1916 оной зун Мария Александровна наһа бараа бэлэй. Бүхы дэлхэйн пролетариадай агууехэ вождь болоһон хүбүүнэйнгээ түрэл оронһоо бусажа ерэтэрнь хэдэн һара хүлеэхэ хубигүй байгаал даа.

Түби дэлхэйн арад түмэнэй жаргалаа эдлэхэ замыень залажа үгэһэн, Коммунис партиие байгуулһан, совет гүрэниие тодхооһон агуу багша Ленинэй түрэһэн тоонто нютагта хүрөөд, эжы, абынь гэр гуламта хараад байхадаа. Мария Александровна Илья Николаевич хоёрой ажабайдал залуушуулда хэтын мүнхэдэ үльгэр жэшээ болог лэ гэжэ сэдьхээ һэм.

С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ЛЕНИНИЗМЫ...

Мүнөө жэлэй хабарай эдэ үдэрнүүд совет хүнүүд... дэлхэйн ажалшадта хоёр дабхар һайндэр болобо.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съезд ап... 9-дэ Кремль соо хүдэлмэреэ дүүргээ. Бүхы хүн түрэл... гаран хоногой туршада Москвадахи энэ ехэ хуралд... анхаралтайгаар шагнажа, хаража байба. Тус съезд дээрэ ... асуудалнууд, түүхэтэ зорилгонууд шиидхэгдээ.

Хүнэй аша туһада зорюулагдан СССР-тэ бүтээгдэ... байгуулхы ажалай саашанхи аргаболомжонууд угаа ехэ. ... низм байгуулгын амгалан оршон байдал хангахын, импер... түримхэйшүүлэй хорото аашануудые элишэлхэ ба та... хын тула, социализм, арадуудай сүлөөтэ байдал хамгаал... ла шухала бүхы юумэ саашадаашье хэхээр партиин ... байһан ушар хүн түрэлтэндэ гүн ехээр нүлөөлөө, дэ... волюционно ёһоор шэнэдхэн хубилгахын түлөө олон ... тэмсэлшэдэй хүсэн дээрэнь хүсэ нэмэгээ.

Ленинизмын суртал бодол совет коммунистнуудай ... даанай удха соо нэбтэрэнхэй байгаа. «Хэтэдээ мүнхэ, ...

Здравко Тодоровой юрэ бусын захидалнууд

Урдамни зузаан ном табяатай байна. Гаршагаарнь тухайлхада, микробиологи тухай гэжэ һанахаар. Авторынь — Д. Заболотный. Шарабтар болоһон хуудаһануудыень ирабаб. Тиихэдэмни: 1924 ондо хэблэгдэһэн, В. И. Ленинэй Зохёолнуудай XI том байгаа. Номой эзэн, коммунис хүдэлөөндэ үнинһөө хойшо хабаадаһан, Стара Загора хотын Здравко Тодоров гэгшэ энэ номой ямар аргаар Болгарида ерэһые хөөрэбэ.

Тодоров түрүү үзэл бодолтой багшанарай бүлэ дотор ургаһан хүн. Болгарида фашис урбалтын болоһоной (1923 он) һүүлээр Здравко Советскэ Союз ху... гадан ошохо баатай боло... Полициинхид Тодоровой түр... бэшэгүүдые түрэлхидэйнь ха... байтар задалдаг, уншад... Гэхэ зуура нютагай засаг... Здравкын бэшэгүүдые һони... болёо гэһэн мэдээсэл хожо... рэлхидһөө абахадаа, мар... муудые орон хударая эльг... лохо гэжэ бодоһон байгаа... рыень агрономи ба мал ажа... баатай номуудай гадараар ... түрүүшээр багахан бр... дые эльгээдэг байба. ... даар юу хэхэшниб гэжэ Т... эсэгэһээ молхи полиц... асуухада, танил агрономууд... хэб гэжэ харюусадаг бай...

Эльгээһэн захидал...

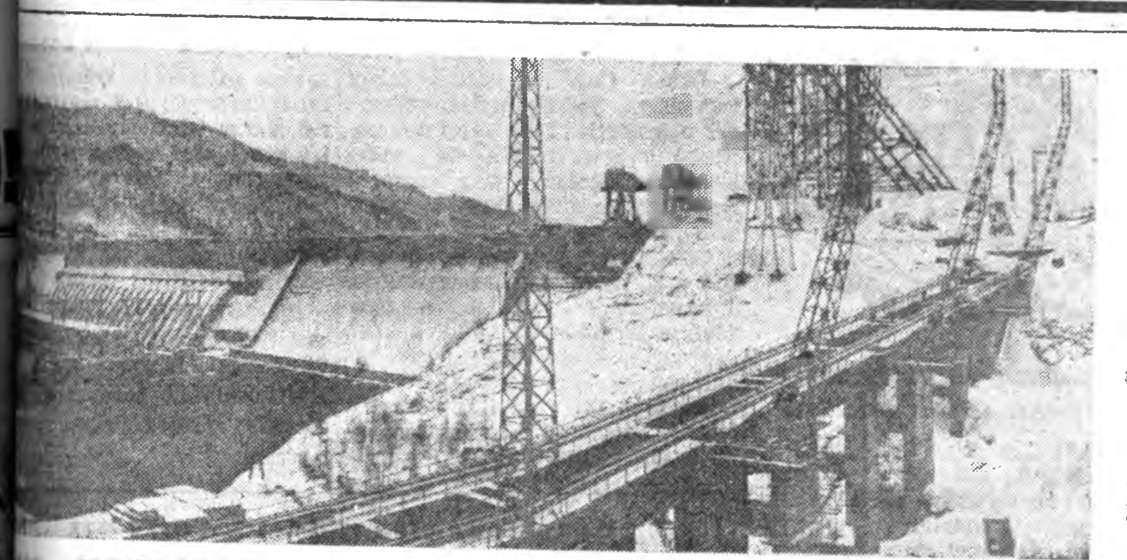

Дэлхэй дээрэ эгээл томо станцинуудай нэгэн Красноярска ГЭС барилгашад, хабсаргагшад КПСС-эй XXIV съездын хүдэлмэреэ эхилхын урда тээ Енисей мүрэн дээрэхи энэ гидротехническэ барилгые Гүрэнэй комиссида тушаахаар бэлэдхэбэ. Гидроузелдань 1100 метр ута, 128 мянган метр үндэр плотина, тус тустаа 500 киловатт хүсэнэй 10 агрегадтай электростанциин байшан ороно. Тус станци бүхыдөө оньһожоруулагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Красноярска ГЭС-эй юрэнхы түхэл харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

ДҮЛЭТЭ ЖЭЛЭЙ БААТАРНУУД

ХАТУУЖАЛГА

ОЧЕРК

Үүрэй толоной сайрахын урдахана партизануудай отряд хүбшэ тайгые гаталан гараад, ехэ харгы тээшэ шэглэбэ. Оршон тойрон хон жэн. Дэлхэйн бүхы амиды юумэн саг зуура анираа хатанхай. Хүрьһэтэ газарай амисхаалые шагнаалһан янзатай дууранал хаш. Хадын горходой шолшогонон урдахашье, эртэшэ шубуудай ирагуу гоё абяаншье эндэ дуулданагүй. Үгы даа, хада уула, хүбшэ тайга, гол горходыншье нэгэл тиимэ ондоошог хэбэртэй. Сэхыень хэлэхэдэ, Павлигые энэ мэтын юумэн огтошье гайхуулнагүй. Эсэгээ дахажа партизанска отрядта ябалсаһаар хахад жэл болоо. Энэ хугасаа соо эдир партизан үхэлһөө бэшые хуу хараа хаюм. Хэды дахин тагнуулда ошолсоһон, тон шухала мэдээ асарһан байха. Түрүүшээр нилээд бэрхэтэйшэг бэлэй. Теэд мүнөө ядалсахаар юумэн үгы янзатай. Партизанска отрядай бүлэдэ ороһон үдэрынь хэзээдэшье мартагдахагүйгөөр хадуугдаа.

Сентябрь һарын һүүл багаар бэлэй. Нэгэ үдэшэ хаанаһаашьеб сагаантан нютагтань ерээд, нютагай эдэбхитэнние мүшхэжэ, зэрлигээр аашалжа захалба. Сагаантанда доромжолуулжа байһан хүнүүдые харахадаа Павлик тэсээгүй, үлбэг ядаруу хүгшэн абаяа орхёод, нютагай зүүн хойнохи хүбшэ тээшэ аһан шадалаараа гүйшэбэ. Ушар юуб гэхэдэ, сагаантанай ерэхын урдахана, тодорхойлон хэлэхэдэ, үдын эдеэнэй үедэ абань хүнүүдһээ хоргодон ябажа гэртээ ерээд, энээн тухайда хүбүүндээ шэбэнэн һагад хэлэһэн байгаа. Нютагтань сагаантан заабол ерэхэ гэжэ абань хаанаһаа мэдээ һэм? Энэ асуудалаар Павлик һонирхоошьегүй, харин иимэ харюусалгатай даабари үгэһэндэнь омогорхон баясажа, сагаантанай ерэхые хүлеэжэ ядаахай, бэеэ зэһээд байгаа бэлэй. Иигэжэ Павлик Юдин түрүүшын дайшалхы шалгалта дабан гаража, улаан партизануудай бүлэдэ оролсоо һэн. Хэды тиигэбэшье партизанска отрядай командир П. П. Морозов Павлигые абатайнь хамта штабтаа ерүүлээд:

— Нүхэр Юдин, нютагһаа холо ошоодүй байһан сагтаа хүбүүешни һөөргэнь гэртэнь ошуулха болоо гүбди даа,—гэжэ абадань хандаба. Командирай нэгэл тиимэ шэрүүншэгээр хэлэхэдэнь, һүүлшынхи этигэл найдабаринь гансата унтараад, бүхы юумэн һонигүй шэнги болоходол гэбэ. Тиигэбэшье хүбүүн мүхэеэ мохоогүй, бүхы хүсэ шадалаа монсогойлон зангидажа, командирай урдаһаа эрэлхэг зоримгойгоор, соромшье гэжэ сабшалангүй хаража байба.

— Гэртэмнай хэншье үлөөгүй ха юм. Угайдхадаа эсэгэмнишье байхагүй. Үхэлэй һабарһаа абаржа үрдеэгүймни энэл ха юм. Энээхэн хүбүүгээ хэнтэй тэндэ орхихобиб. Һанаха найдаха ори гансахан үримни ха юм. Иигээд лэ дайгаа даратарнай, даагаа һүүлдэтэрнай намтайгаа ябалсаг лэ,—гэбэ абань.

— Үгы, тиигэжэ болохогүй. Маанадай аян зам нилээд лэ ута, гасалан зоболонтой, аюул тодхортой ха юм. Тэрэнние та өөһэдөө һайн мэдэнэт. Үхибүүд юун гэжэ зобоохобибди,—гэжэ командир тоб байтар хэлээд, Павлигые туршажа байһан янзатайгаар хялам хараадхиба.

— Би һөөргөө ошохогүйб. Таанадтай хамта ябалсажа, энэ алууршa муухай сагаантанние хюдалсахаб!—гэжэ эридээр хэлэхэдэнь, нүхэр Морозов энхэргэнээр миһэрэн энеэбхилээд, Павлигай үлтэнэг һаарал толгойе эльбэсгээбэ. Тиигээд бултанние хаймадан хараба. Һаяшаг болоһон байлдаанда бүгэдөөрэн шалгарһан партизанууд түүдэбшын гал тойрожо һуунхай, булад һэлмэнүүдээ хурсадана, буу шуугаашье сэбэрлэнэ, Павлигай аба нүхэдөө харахадаа тэсээгүй, һэлмэеэ хүй сооһоонь ялагануулан гаргаад, эриинь эрхы хургаараа эмирээд үзэбэ. Һүүлээрнь винтовкоёо хас-тас гүүлээд, хоёр һомо хии табиһан даа шаналжа, абажа ябаһан һомонуудаа дууһыень шалгаба.

— Теэд яахаб, маанадтайгаа ябалсаха болоо гүбши даа. Сүлөөтэ һайхан байдалай түлөө тэмсэхэ зорилготой байһандаш баясанаб. Заа, буудажа шадаха гүш?—гэжэ нүхэр Морозов гэнтэ Павлигта хандаба. Иимэ харюусалгатай этигэл найдабарида хүртэһэндөө эдир партизан омогорхон баясажа, ямаршье бэрхэшээлтэй даабари дүүргэжэ шадаха байһанаа мэдүүлбэ.

— Буудажа шадахаб... Хүгшэн абатайгаа нугаһа, галуу яһала буудагша һэм. Теэд... теэд хүгшэн абам мүнөө байхагүй. Алууршa сагаантанһаа үһөөгөө абахаяал абахаб!—гэбэ Павлик.

— Эрэ хүн нюһаа һанжуулдаггүй юм шуу. Уйдхар гашуудалда нэрбэгдэжэ, уруу дуруухан ябаха болоо һаа, хэзээдэшье ёһотой партизан боложо шадахагүйш, — гэжэ нүхэр Морозов хэлээд, Павлигта шэб шэнэ винтовко үгэбэ.

— Һайн бэлэйт, нүхэр комиссар!—гэжэ Павлик тоб байтар дуугараад, ёһотой солдат шэнги баруун гараа толгойдоо дүтэлүүлэн ёһолбо.

Яруунын нэлэнхы уужам талa дайда Павлигай нютагта орходоо үнэхөөрөөшье тад ондоо. Ялаагана загаһаар захагүй баян нуурнуудын тэрэнние ехэтэ гайхуулна. Хадын харьялаата дошхон горхонһоо ондоо уһа хараадүй хүбүүнэй гайхаханшье буруу бэшэ. Хабарай үедэ тэрээхэн горхониинь тэршэлэн үерлэжэ, һабаһаа халяад, нуга сабшалангаарнь таража, ёһотой далай мэтэ сэнхирлэн харагдагша бэлэй. Эгээл тэрэ үедэ галуу, нугаһад дээгүүрнь элин халижа, үдэр, һүнишье ходо ганганалдажа, хабарай дайдые шэмэглэн гоёолсохо даа. Хүбшын саһанай хайлажа барагдахада үнөөхи түргэн аашатай горхониинь һөөргөө һабадаа орожо, холынгоо аян замые хуушан хэбээрэ үргэлжэлүүлхэ юм. Харин намарга бутуулитай газарта суглараһан сөөрэмэй уһан зунай ааяма халуундашье шэнгэнгүй сэнхирлэжэ, галуу нугаһадай зуһалхада таатай зохид уургайнь бологшо һэн. Энэ үедэ нэгэ аматая үргэлһэн Павлик эрье шадархи хулһан соогуурнь маряажа, ядахын сагта шүрхэйшье шархатуулаад, уһанһаа гаргагша бэлэй. Тиихэдэнь хүгшэн абань ушаргүй баясаха, өөртэнь тон адлирхуу ангууша мэргэн хүбүүтэй болоһондоо нютагайхидтаа омогорхон хөөрэхэеэ мартагшагүй һэн ха.

Хүбшэһөө гараһан партизанууд ехэ харгыда орожо, Романовка тээшэ моридойнгоо шадал мэдүүлэн хатаргаба. Буряад ороной зүүн захада оршодог [illegible]э нютагта дүтэлхэдэнь, нохойнууд һабһаб хусалдабашье, буу шуу үргэлэнхэй, һэлмэ ялагашуулһан һүрэг эмээл моритойшуулда дүтэ ерэхээр зүрхэлбэгүй. Багсаахада, буутай хүнүүдэй аяг аашые нохойнуудшье мэдэхэ болонхойл хаш. Теэд ямар хүнүүдынь зоболон гасалан, ямар хүнүүдынь зол жаргал, эрхэ сүлөө асардаг бэ гэжэ хэлэгүй амитад хайшан гэжэ мэдэхэ бэлэй. Зүнтэглэхэ үедөө эзэндээшье хусажа байдаг нохойһоо болохо зарим хүнүүд зүгөө төөринхэй, хоёр ангиин хоорондо дүүелдэһэн зандаа ха юм.

Нютагай эгээ наада захада оршодог абар-табархан дараанса хушалтатай, зүүн тээшэ хэлтышэнхэй үмхи хара гэртэ дүтэлхэтэйнь хамта үүдэн хангиран нээгдэжэ, досооһоонь буурал сагаан һахалтай үбгэжөөл бэгзэгэнэн гараад хоёр нюдөө хургаараа аршан байжа һарабшалан харасгааба. Үнеэдээ һаахаяа гараһан Романовкын һамгадшье улаан туг намилзуулһан эмээл моритойшуулые гайхан харана хэбэртэй. Зүүн үндэрнүүдэй саанаһаа мандайн гараһан үглөөнэй шаргал улаан наранай элшэ туяада тэрэ тугынь буришье һүрөөтэйгөөр улаабхин намилзажа, буурал һахалтын сэдьхэлые нэгэл тиимэ аятайханаар жэгнэн дулаасуулжа байһандал болохо юм.

— Одоошье таанаднай ерэбэ алтайт. Халаг, үсэгэлдэр ерэхээ ягаабта. Үнөөхи алууршa муухай сагаантан зоргоороо аашалаа, баһаха зоноо баһаа, доромжолоо. Нютагаймнай эдэбхитэдые хайшаншьеб даа, тухайлхада, зүүн хүбшэ тээшэ абаашаа. Эгээл мүнөө тэдэнэр Тэлимбэдэ ороод байгаа ёһотой,—гэжэ үбгэжөөл хэлээд, уһатаһан нюдөө дахин аршасагааба.

Морозовой отряд саг зуура Романовкада зогсожо, моридоо бага сага амаруулба. Сагаантанһаа хоргодожо үрдиһэн нютагай эдэбхитэдтэй уулзажа хөөрэлдөөд, тэрэ дары дайшалхы совет хэбэ. Соведэй һүүлээр. П. Морозов бултыень суглуулжа, Романовкада сагаантанай юу хэһые элидхээд, тэдэнэй Тэлимбэ тээшэ ошоһон тухай хэлэбэ.

— Нүхэд, эгээ эрхим һайн эрэлхэг зоримгой хүбүүдээ тэдэнэй ула мүрөөр ябуулжа, хэр зэргэ хүсэтэй байһыень мэдэхэ ёһотойбди. Ямаршьеб нэгэ аргаар харуулыень үгы хэжэ, нютагай эдэбхитэдые заабол сүлөөлхэ хэрэгтэй. Шухалань гэхэдэ, болгоомжотойгоор ябаха, һэримжэтэй байха,—гэжэ хэлээд, бүгэдэние адаглан хараһанай удаа:— Нүхэр Кабашов!—гэжэ хандаба.

— Би эндэб!—гэжэ тоб байтар хэлээр, Кабашов нэгэ алхам урагшаа гараба.

— Гушан хоёр хүние абаад, Тэлимбэ нютаг тагнуулда ошохыешни даалганаб,—гэжэ Петр Петрович захирба.

— Захиралтыетнай заабол дүүргэхэбди! Хүбүүд, хэн намтай тагнуулда ошолсохоб, нэгэ алхам урагшаа гарагты!—гэжэ Кабашов хандаба.

Нүхэр Кабашовой ударидажа ошолсоһон гушан хоёр тагнуулшадай тоодо Павлик Юдин оролсобо. Һуниин тэн багта Кабашовой отряд Тэлимбын хажуудахи ой соо зогсожо, Павлик хүбүүе тагнуулда оруулха гэжэ шиидэбэ. Энэнһээ урда хэды дахин тагнуулда ябажа, отрядтаа тон сэнтэй мэдээ асаржа һураһан хүбүүнэй гайхаха юумэн мүнөө огтошье байбагүй.

Тэбэрилдэмэ харанхы һүни айлнуудай сонхо доогуур ябахадань нэгэл тиимэ һүрөөтэй шэнги байба. Хуушаржа задаршаһан муухай хубсаһатай хүбүүе харахадаа нютагай зон хайрлажа, тэндэнь боложо байһан үйлэ хэрэг тухайда шадахыса хөөрэжэ, хайра туһа үгэдэг улаан партизануудай ерэхые хүлеэн ядажа байһанаа мэдүүлбэ.

Тэлимбэ нютагта эшээлһэн сагаантанай бүхы нюусые мэдэжэ абаад, Павлик отрядтаа бусаба. Тэрэ һүни Тэлимбэ нютагайхид хэзээ хэзээнэйхиһээн һэримжэтэй унтаба. Хорёошо нохойнууд һабһаб хусалдажа һалахагүй юм.

Партизанууд Павлигай хойноһоо миисгэй мэтэ алхалжа, сагаантанай штабта дүтэлбэ. Һурниитараа архидаһан сагаантанай зариман ухаа мэдээгүй унтажа, нүгөөдэ заримашуулынь өөр хоорондоо наншалдажа сүлөөгүй байба. Штабые һахижа байһан харуулшан үхэхынгөө урдахана огторгой өөдэ буудажархиба. Тиихэдэнь сагаантан дотор хубсапаараа газаашаа гүйлдэн гаража, ёһотой тулалдаан эхилшоо бэлэй. Энэ тулалдаанда Павлик Юдин хүндөөр шархатаба. Тиигэбэшье эрид партизан дүтэлжэ ябаһан сагаан офицерые буудажа унагаагаад, штабай ойро носолдожо байһан дайсад тээшэ шадал зэргээрээ мүлхибэ. Һүүлшынхи гранатаяа шэдэжэ үрдеэгүйхэн ябатарнь дайсанай алууршa һомон хүбүүнэй гэдэһые таһа сохибо. Тиигэбэшье Павлик шууд халта үндыгөөд, «Урагшаа, нүхэд! Дайсадые бута һамна сохигты!» гэжэ хашхараа бэлэй. Тиихэдэнь партизанууд бүри һүрөөтэйгөөр добтолжо, зуу гаран сагаантанние бултыень алаа һэн.

Иигэжэ арбан табатай боложо ябаһан эдир партизан Павлик Юдин эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай түлөө эрэлхэгээр алдалан унаа һэн.

М. ОСОДОЕВ.

...АЯРЛАМААР ДҮНГҮҮД, ДЭЛГЭРЭНГЫ ТҮСЭБҮҮД

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

...дагыень Болгариин Ком... парти эрид шангаар ...шаана. БКП болбол баруу...а «зүүнэй» ревизионизмтай, ...нализм ба антисоветизмтэй ...доошье эршэмтэйгээр тэмсэ...лхэйн социалис байгуулал... уласхоорондын коммунис ба ...эришэнэй хүдэлөөнэй нэ... улам бэхижүүлгэдэ, импе...измда эсэргүү бүхы дэлхэй...үсэнүүдэй һаналаа нэгэдэл...о эмхи бэхижүүлгэдэ туһалха

...дохитадта, Дүтын Зүүн зүг...мерикан империализмын үй...эжэ байгаа хорото үйлые бал...а элирүүлээд, һүүлэй жэл...тэ Европодохи эб найрамдал...аюулгүй байдалда Болгариин ...н Республика гол анхаралаа ...улһан байгаа гээд Т. Жив...мдэглэбэ. Аюулгүйн, харил...олбооной асуудалнуудаар нии ...ропын зүблөөн болохо бэзэ ...найдажа байһанаа элирхэй...мэдүүлбэ.

...ишэ гүрэнүүдтэй НРБ-гэй ха...нан тухай хэлэхэдээ, Балка...оронуудай хоорондохи эконо...ска, политическэ ба соёлой ...саа үргэдхэлгэдэ зорюулаг...н тэдэ оронуудай хэмжээ ...ануудта Болгариин Арадай ...блика хойшодоошье эдэбхи...эр хабаадалсан дэмжэхэ гэ...Т. Живков тэмдэглэбэ. Балка...хахад аралые бата бэхи эб ...далай, бэе бэеэ ойлголсол... харилсан ажаллалгын зоно ...охо хэрэгтэ НРБ туһална.

...РБ-гэй гадаадын политикын ...ордодог эбдэршэгүй үндэһэ ...нь Советскэ Союзтай хани ...лан, харилсаа холбоон боло...од БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи ...етарь тэмдэглэбэ.

...оциализмын материально-тех...скэ үндэһэ һуури байгуулхын ... экономикые хүсэтэй түргэ...хүгжөөхын түлөө тэмсэл ту...элидхэлэй нэгэ бүлэг соонь ...дэнэ. Научно-техническэ ре...иин туйлалтануудые али болохоор ашаглаһанай, ниитын ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, экономикоёо хурдан түргэнөөр хүгжөөһэнэй ашаар улад зонойнгоо улам ургажа байгаа материальна ба оюун бодолой эрилтэ бүрил дүүрэнээр хангаха, социалис мэдэрэлыень дээшэлүүлхэ гээшэ зургаадахи табан жэлэй социально-экономическа гол зорилго болоно.

Арад зоной хэрэглэдэг эд бараа түргэнөөр, ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха гээшэ ороной индустри саашадань хүгжөөлгын онсо шэнжэнь болоно гээд Т. Живков тэмдэглэбэ. Табан жэлэй һүүл багта эд бараа 50 процент ехээр гаргагдаха.

Уласхоорондын социалис нэгэдэлдэ Болгариин хабаадалсалга тухай асуудалда БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь анхаралаа ехээр хандуулжа хэлэбэ. СЭВ-эй XXIII тусхай сессиин шиидхэбэринүүдээр дүтымнай табан жэлэй зорилгонууд түбхын түрүүн тодорхойлогдохо юм гэжэ Т. Живков мэдүүлбэ.

Тоосоото үе соо БКП-гэй хүтэлбэрилхы үүргэнь социалис общество дотор бүри ехэ болоо гэжэ элидхэлэйнгээ парти тухай бүлэг дотор Т. Живков тэмдэглэбэ.

БКП болбол нягтаар жагсанги, тоогойнгоошье, шанарайнгаашье талаар улам һайжаржа, X съездэдээ хүрэжэ ерэбэ. Тэрэнь хүтэлбэрилхы үүргэеэ бүри һайнаар бэелүүлхэ арга партидамнай олгоно. 1971 оной апрелиин 1-нэй мэдээгээр партиин гэшүүдэй тоо 699.476 болобо. Тэрэнь IX съездын болоһон сагайхида орходоо 80.800 хүнөөр дээшэ гарана. Партиин бүхы гэшүүдэй 40,1 процентнь — хүдэлмэришэд.

Партиин соёл сурталай хүдэлмэри тушаа хэлэхэдээ, Т. Живков иигэжэ тэмдэглэбэ: марксизм-ленинизмын материальна агууехэ хүсэн Болгарида болоһондонь, улад зоной оюун бодолдо тон хүсэтэй нүлөө үзүүлжэ байһандань Болгариин Компарти омогорхохо ёһооро омогорхохо эрхэтэй.

Гэхэтэй хамта, соёл сурталай хүдэлмэриин урда бүри ехэ эрилтэ табигдадаг боложо байнхай. Уласхоорондын оршон байдалда ангиин тэмсэлэй хурсадажа байһан дээрэһээ тэрэ эрилтэнь улам шангадана.

Бусад социалис оронуудай аха дүү Коммунис партинуудай шиидхэжэ байгаа зорилгонуудтай гол түлэб адли зорилго соёл сурталай талаар шиидхэнэбди гэжэ оратор хэлэбэ. Имагтал ангиин-партийна шанга хараа баримталан, арад зоноо пролетарска интернационализмын, социалис патриотизмын үзэлөөр хүмүүжүүлжэ болохо байһые БКП-гэй дүй дүршэл тон элеэр харуулба.

Саашань, партиин уставта зарим хубилалтануудые оруулха гэжэ элидхэл дотор дурадхагдана. Тусгаарлабал, партийна съезднүүдые хойшодоо табан жэл соо нэгэ удаа үнгэргэбэл зохисотой гэжэ хэлсэгдэһэн байна. Тиимэ болохолоороо, съезднүүдэй үнгэргэгдэхэдэ, оронние социально-экономическа талаарнь хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбүүд тушаа Директивэнүүд баталагдаха, съездын һүүлээр Арадай суглаанай һунгалта үнгэргэгдэхэ байна.

Тэрэнэйнгээ һүүлээр, Т. Живков ниитын эмхинүүдэй үүргэ дээрэ тогтохо зуураа, тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ гээшэ—социалис демократиие хүгжөөхэ гол шэглэл болохо гэжэ тэмдэглэбэ.

Профессиональна союзуудай бүрил дээшэлжэ байгаа үүргые тэмдэглэхэ зуураа, элидхэлшэ иигэжэ хэлэбэ; арад зоной урдахи зорилгонуудые бэелүүлхын, арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлые ажалшадай хубиин ба коллективнэ аша туһа хамгаалха ажалтаяа шадамар бэрхээр тааруулха гээшэ—профсоюзуудай гол зорилгонь болоно.

1 миллион гэшүүдтэй Димитровско комсомол тухай хэлэхэдээ, партиин эгээн лэ эрхим туһалагшань, социализм байгуулхадаа партиин түшэглэдэг хүсэтэ түшэг тулгууринь гээд Т. Живков комсомолые нэрлэбэ. Болгар Таряашадай арадай союзтай хамта ябуулжа байгаа ажалдаа партиин сэдьхэлээ хананги байһыень, социализм байгуулгада энэ союзай гэшүүдэй оруулһан туһа нэмэриие оратор онсо тэмдэглэбэ.

БКП-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэлэй нэгэ бүлэг соонь Болгариин шэнэ конституциин проект тухай хэлэгдэһэн байна. Болгариин шэнэ конституци үнэхөөрөө энэрхы сэдьхэл, социалис обществын демократизм элирхэйлэн харуулна гэжэ Т. Живков тэмдэглэбэ.

Хүн зон тухай анхарал оролдолго—партиин гол оролдолгонь мүн. Тоосоото үе соо улад зоной бодото олзонь, хүн бүхэндэ хубааха болоо һаа, 33,5 процентээр нэмэбэ гэжэ БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь хэлэбэ.

X съездын шухала шэнжэнүүдэй нэгэниинь юун бэ гэхэдэ, Болгариин Коммунис партиин шэнэ программые баталан абаха юм гэжэ Т. Живков хэлэбэ.

Бүхы ажал ябуулгадаа марксистско-ленинскэ һургаалые хүтэлбэри болгогшобди, гэхэтэй хамта, оронойнгоо бодото байдалда, саг сагай байдалда тааруулан хэрэглэгшэбди гэжэ хэлэбэ.

Шэнэ программын гол шэнжэнь юун бэ гэхэдэ, тэрэнь Болгарида хүгжэнги социалис общество байгуулха гэһэн программа болоно.

Партиин хүтэлбэрилхы бүхы ажалые улам һайжаруулгада шэнэ программын айхабтар ехэ удха шанартай байхые Т. Живков тэмдэглэбэ.

Партиин X съездын гаргаха шиидхэбэринүүдые хүдэлмэришэн ангиин, хүдөөгэй ажалшадай, арадай интеллигенциин бэелүүлхэ байһандань гүнзэгыгөөр этигэнэбди гэжэ элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ Т. Живков мэдүүлбэ.

ҺАЙХАН ЛЭ БАЙНА ДАА!

...етскэ Союзай Коммунис пар... XXIV съезд дээрэ КПСС-эй ...альна Комитедэй Генеральна ...рь нүхэр Л. И. Брежневэй хэ...оосоото элидхэлые, мүн СССР-...инистрнүүдэй Соведэй түрүү... нүхэр А. Н. Косыгинай хэһэн ...1—1975 онуудта СССР-эй ара...ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй ... тухай элидхэлые бүхы совет ...тэрэ тоодо манай олон мянган ...ар, арадай гэгээрэлэй ажал ...агшад айхабтар һонирхолтойгоор, омогорхолтойгоор, сэдьхэлээ ...һанангяар угтажа абаа гээшэ. ... элидхэлнүүд соо совет арадай ...һан түүхэтэ ехэ илалтанууд ...ыгөөр, дэлгэрэнгыгээр харуу...һай. юһэдэхи табан жэл соо ... оронойнгоо ажахы, арад зоноймнай ажаһуудал нилээд ехээр хубилан хүгжэжэ һайжарха тухай үргэнөөр хэлэгдэнхэй.

«Партиин үзэл сурталай — хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэриин эгээн гол шухала зүйлынь гэбэл, тон үргэн ниитэ ажалшадые коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлхэ, тэдэние марксизм-ленинизмын үзэл бодолоор хүмүүжүүлхэ хэрэг мүн» гэжэ Л. И. Брежневэй хэһэн партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо тон зүб хэлэгдэнэ. Энэ ехэ шухала гол зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ арадай гэгээрэлэй дээдэ ба дунда һургуулинууд, тэрэнэй бүхы һалбаринууд улам саашаа хүгжэжэ, дороһоо өөдэ ургажа ябаһан бага наһатан, залуушуулые эрдэм номдо һургаха, коммунис үзэлөөр хүмүүжүүлхэ, арадай ажахыда хүдэлхэ бүрин бэлэдхэлтэй олон түмэн мэргэжэлтэд — кадрнуудые бэлдэжэ гаргаха хэрэгтэ нилээд ехэ ажал ябуулга түйлагдаһан, саашадаа бүри ехэ амжалтануудые бэелүүлхэ үргэн ехэ хараа бодолнууд тухай тодо һонороор элидхэлнүүд соо заабарилан хэлэгдэһэн байна.

1920 ондо һая багша болоод, Ага нютагай нэгэ эхин һургуулида үхибүүдые эрдэм номдо һургаха гэжэ байһанаа, тэрэ үедэ буряад зомнай үзэг бэшэг мэдэхэгүй, али тухай харанхы бүдүүлиг байдалтай байһыень, мүнөө үедэ арад зомнай али зэргын ехэ ондоо байдалтай, хүн бүхэнэй дунда, дээдэ һургуулитай бэлоһыень тэрэ сагай байдалтай сасуулаад үзэхэдэ, ямар жэгтэй, һонирхолтой үе сагые энэ үнгэрһэн 50 жэл соогоо хүдэлжэ гараа гээшэбиб, манай Коммунис парти арад зонойнгоо ажабайдал, ажаһуудалые һайжаруулхын түлөө ямар ехэ хүндэ хүшэр зорилго, туйлалтануудые, үндэр эгсэ хүтэл дабаануудые дабажа гараа гээшэб, мүнөө ямар һайхан байдалда орожо байна гээшэбибди гэжэ һанахадаа, үбгэн минии һанаан сэдьхэл улам уяран баясана гээшэ.

Юһэдэхи табан жэл соогоо арад зоноймнай ажаһуудал улам һайжаржа, материальна ба соёл болбосоролойнь эрилтэнүүдэй улам үргэнөөр хангагдахань дамжаггүй гэжэ һанахадаа бүришье баясамаар ха юм даа.

А. АЮРЗАНАЙН,
РСФСР-эй, БурАССР-эй габьяата багша.

...ЫҮГ БҮХЫ ДЭЛХЭЙ ДЭЭГҮҮР ДАЛБАНА

...байдаг һургаал — ленинизм партиин суртал бодолой ...ань, тэрэнэй революционно-шэнэдхэн хубилгагша ябуул...һэ һууринь байһан юм, байна, байхашье. В. И. Ленинэй ... һургаалай үг баялигта хандан, тэрэнэй оюун бодолой, ...абариин үндэһөөр коммунис байгуулалтын тон шухала ...алнуудые шиидхэхэ гээшэ шухалын шухала зорилгомнай ...о гээд парти тоолоно» гэжэ Л. И. Брежнев КПСС-эй XXIV ...дэ ЦК-гай хэһэн Тоосоото элидхэл дотороо зааһан байна. ...дэлмэришэд болон тарянашадай түрүүшын гүрэнэй үндэ...үри табигшын түрэһөөр 101 жэлэй ой апрелиин 22-то ...гүй... Илаһан социализмын орон хүсэ шадалайнгаа түлэг хүг...һалбаржа байхада, саашанхи зол жаргалта байдалдаа хэл...эгүй этигэлтэйгээр энэ түүхэтэ үдэрые тэмдэглэжэ байна. ...эй нэрэ алдар уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй ... шэнэ туйлалтанууд тээшэ хүтэлнэ.

...аблэлэй һониной агентство Владимир Ильич Ленинэй мү...гүй мүнхэ, сэсэн мэргэн һургаалда зорюулжа, хилын саа...а ябтаһан материалнуудые уншагшадайнгаа анхаралда ду...ана.

...айта хүнүүдтээ һаадгүй хүрэнэ ...эдээсэл абахадаа, В. И. ...нэй зохёолнуудые Болгари ху...льгээгээд туршаха гэжэ за... политэмигрант шиидэбэ.

...гээд анха түрүүн XI ...ьгээһэн байна. Тэрэнэй удаа ... аргаар Ленинэй бусад зо...нуудые (мүнөө VIII, IX томуу... оёдоо) эльгээһэн байха юм.

...равкын эльгээһэн Ленинэй ...нуудые болгар коммунист... тон нюуса байдалдашье гар... дамжуулдаг, үгэ бүхэ... тон абьяастайгаар, эмээхэй...уншадаг байһан.

П. МАНОЛОВ,
болгар журналист.

...тара Загора.

Лаосой агынууд соогуур

— Сахай Моника! Нүхэр Моника!

Танил шэнги хүнэй үгэ дуулдаба... Агы худар ородог амһар дээрэ байһан хүнэй нюурые баһал хаанашьеб хараһан мэтэ байбаб.. Тиимэл даа, Лаосой патриотическа фронтын түбэй типографиин директор һэн гүб даа!

Энэ типографиин хүдэлмэришэдэй олонхинь — залуушуул. Басагадшье олохон. Эдэнэр латын алфавидай орёо, годигор бэдигэр үзэгүүдтэй кассанууд сооһоо нарииихан уран хургадаараа шрифтэнүүдые түргөөр гарган холбоно. Хараһаар байтарни гэхээр бэлэн болоһон номой гаршагыень уншажа яашье ядабаб. Тэрээндэ хабсаргагдаха зурагые асаржа минии урда табихадань лэ, ямар юумэндэ тэрэнэй зорюулагдаһые ойлгооб... Бидэ бүгэдэндэ тон хүндэтэй һанагдадаг хүнэй дүрэ шарай түмэр дээрэ харагдажа байба... Тэрэмнай — Ленин.

— Тиимэл даа, вождиин түрэһэн үдэрые бидэшье тэмдэглэнэбди! — гээд Поне эли бодо омогорхолтойгоор ажаглаба.

...«Ленинэй үдэр» Лаосой сүлөөлэгдэһэн нютагуудай заха нютагуудташье баярай оршон байдалда тэмдэглэгдэнэ. Вождиин нэрэ алдар болон заабаринь эндэ тон дуратай, хүндэтэйгөөр угтагдадаг. Тиимэ, тэрэнэй суртал һургаал «Миллион заанудай хан түрэ» гэдэг орондошье оршон мандана. Энэ оронние минии нютагай уран зохёолшо Войцех Жукровский тиигэжэ нэрлэһэн юм...

Моника ВАРНЕНСКА,
поляк уран зохёолшо.

Лаосой сүлөөлэгдэһэн районууд ба Москва.

Сүлөөрэлгын зам заана

Америкын негр зоной тэмсэл һүүлэй хорёод жэлэй туршa соо улам эмхидэлтэй, социальна революциин шэнжэтэй боложо байнхай. Негритян хүдэлөөнэй хүгжэлтэ бүхы дэлхэй дээрэхи сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй шангадалгатай сэхэ холбоотой юм.

Владимир Ильич Ленин империализмын гол ушар удхые тодорхойлжо, США-дахи негритян хүдэлөөнэй зүб замаа ололгодонь туһалһан байна. Ленин хүтэлбэриин онол арга бидэндэ зааһан, тиихэдээ үндэһэ яһатанай ба расова хүдэлөөнтэй ангиин тэмсэлэй таһаршагүй холбоотойе элирхэйлэн зааһан юм. Америкын негрнүүд ленинизмын агууехэ түүхэтэ удха шанарые ойлгон мэдэрхэ ёһотой. «Тэндэ би түрүүшынхеэ хүнэй зэргэдэ хүн болооб. Негр намда энээнэй ямар ехэ удха шанартай байһыень ойлгохо ёһотойт» гэжэ Советскэ Союзһаа бусаһанай һүүлээр хэлэһэн Поль Робсонтой хамта бидэ мэдүүлхэ ёһотойбди.

Хара Америкэ мүнхэ Ленинэй зааһан замаар дабшабал, сүлөөрхэ гэжэ этигэнэб.

Клод ЛАЙТФУТ,
США-гай Коммунис партиин Национальна комитедэй секретарь.

Нэгэ номой түүхэһээ

Тэрэ бишыхан ном тухай Пакистанай Лахора хотодо нэгэ жэлэй урда түрүүшынхеэ дуулаа һэм. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулһан баярай суглаае Пакистан-совет хани холбооной бүлгэм эмхидхэһэн юм. Долоон зуугаад — найман зуугаад хүн: нютагай интеллигенци ба студентнэр суглараа, хүдэлмэришэд-түмэр замшад, бүд нэхэгшэд ерээ бэлэй.

Бүхы Пакистанай эхэнэрнүүдэй демократическа федерациин президент Тахира Али хан сэдьхэлээ доһолонгёор үгэ хэлээ бэлэй. Тиихэдээ энэдхэг-пакистан хизаар түбиин арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэнь Ленинэй үүргэ, тэрэнэй суртал һургаалай нүлөөн тухай хэлээ. «Агууехэ Октябриин вождь тухай номой, магад, Азида түрүүшынхеэ эндэ хэблэгдэн гараһандань манай хото омогорхохо эрхэтэй. Бүри 1922 ондо, Ленинэй мэндэ байхада. «Сүлөөтэ байдалай вождь — Ленин ба ородой революци» гэһэн манай нютагай Хасан Азизай ном Лахор хотодо урдуу хэлэн дээрэ гараһан юм», гэжэ Тахира хэлээ һэн.

Н. ЕРМОШКИН.

Равалпинди — Москва.

Сенегалда Ленинние хүндэлдэг

ДАКАР. (АПН). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанай ниислэл хотын нэгэ театр соо болоходо, Ленинние «бүхы үе сагуудай эгээн сэсэн мэргэн хүн» гэжэ ороной президент Леопольд Сенгорой нэрлэһыень эндэхи олон зон һанаха байха. Научна социализм үндэһэ һуури табигшадай нэгые, дэлхэй дээрэхи түрүүшын ажалшадай гүрэн эмхидхэн байгуулагшые сенегалынхидай тон ехээр хүндэлдэг байһаниинь Африкын элитэ ажал ябуулагшын үгэ дотор элирхэйлэгдэнэ.

Владимир Ильичэй намтар һаяхан анха түрүүшынхеэ волоф (нютагай) хэлэн дээрэ оршуулагдажа, хэблэгдэн гараа. Энэ шухаг зохёолые сенегал зон үгаа ехээр һонирхон уншана.

Ю. СЕРГЕЕВ.

Дакар.

НАУКА—ҮЙЛЭДБЭРИДЭ

Иваново городто хүнгэн промышленностиин управлениин оньһожоруулагдаһан системэнүүдэй бүхэсоюзна научна шэнжэлэлгын ба проектнэ институт эмхидхэгдээ. Энэ институт ехэ үүргэ дүүргэхэ юм. Тус институдай научна хүдэлмэрилэгшэд научна шэнжэлэлгын болон проектнэ бусад институдуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта хүнгэн промышленностиин предприятинуудай тоо бодолгын центрнүүдэй, диспетчерскэ пунктнуудай управлениие оньһожоруулха байна.

Мүнөө энэ институдта «Минск-32» түхэлэй электронно тоололгын машинанууд тодхогдожо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институдай секторые даагша Г. Бутова (баруун гарһаа), инженернүүд А. Бородавченко, Б. Капитонов гэгшэд шэнэ апаратурануудые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

АРАДАЙ ТЕАТРАЙ ХАРАЛГА

АЖАБАЙДАЛ ҮХЭЛhӨӨ ХҮСЭТЭЙ!

(Түмэр замшадай соёлой байшангай драматическа коллективэй табиhан „Медея“ гэжэ зүжэг тухай)

Энэ түүхэ бултанда мэдээжэ: аргонавтнуудай **(арго)**—грек үгэ, **«онгосо»** гэhэн удхатай) хүтэлбэрилэгшэ Ясоной алтан утаhа олохоёо Колхида ерэхэдэнь, тэрээндэ туhалан, тэндэхи хаанай Креонтын басаган Медея гэдэг hамганиинь боложо, нютагhаа зугадан, Коринф ошолсоhон домогтой. Теэд хэды дахин амияа абаруулhан Ясон hүүлэй hүүлдэ Коринфын хаанай басагые hамга абаха гэбэ. Тиигэхэ мүртөө хоёр хүбүүдни намтаяа, эсэгэтээ үлэхэ ёhотой гэhэн эрилтэ табина. Теэд эхэнь яаха болоноб?

Медея тархиингаа хазайhан тээшэ арилха аргатай, Ясон тэрээндэ мүнгэ үгэжэ туhалха. Зүгөөр үбгэнөө буляалгаhан, жүтөөнэй хүсэндэ абтаhан эхэнэр үhөө нэхэжэ, шэнэ бэрние хорложо алаад, үхибүүдээшье үгы хээд, өөртөө гар хүрөө. Гансал Ясон хэндэшье хэрэггүй, үри бэешьгүй, амиды үлэнэ...

Энэ түүхэ буурал дэлхэй мэтэ, үнинэй юм. Зүгөөр шэнэ шэнэ үеын түлөөлэгшэд тэрэ түүхые өөрынхеэрээ ухамайлан ойлгохо, шэнэ нюдөөр уншаха гэжэ туршадаг. Тиихэдээ хүн түрэлтэнэй ажаhуудалай зайлашагүй зүйлнүүдые: хүниие эсэргүүсэн үзэн ядалгые гү, али ниигүүлэсхы сэдьхэл, гэм хээд, тэрэнээ амасаха гэхэ мэтын асуудалнуудтай дахин дахин ушардаг.

«Медея» гэжэ зүжэг-трагедие манай ээрын урда тээ, 431 ондо Еврипид зохёоhон байна. Эртэ урда сагай Афинай демократическа гүрэнэй унан hандарха үедэ, тэрэ сагай гайхамшагта уран зохёолшод Эсхил, Софокл гэгшэдэй магтан дуулаhан ажабайдалай жэнхэни ёhо гуримай үгы боложо байха үедэ драматург өөрынгөө hүрөөтэ трагедие бэшэhэн байха юм.

Бэеэ даахан гүрэн болодог эртэ урда сагай городуудай амгалан байдалые hандарган, хёморолдоото можонуудай хоорондын дайнуудай hүжэржэ байха үедэ Еврипид ажаhуугаа бшуу. Энэ хүлгөөтэ хүшэр сагта драматург хадаа дэлхэйн эгээл орёо таабари — хүн тухай бэшэбэ ха юм. Хүнэй сэдьхэл соо орьёлжо байгаа hанал бодол онгилон харуулха гэжэ автор оролдоо.

Тус зүжэгые бүхы дэлхэйн мэдээжэ театрнууд табидаг, харагшадай hайшаалда хүртэдэг бэлэй.

Харин мүнөө энэ зүжэгые юрын драмколлективэй найруулан табиhаниинь магтамаар. Юуб гэхэдэ, бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болошоhон, шэнэ юумэ нэмэхын аргагүй hэн гэжэ hанахаар образуудые тусхай мэргэжэлтэ актернууд бэшэ, эгээлэй хүнүүд наадана бшуу.

Түмэр замшадай соёлой байшангай драматическа коллективэй гэшүүд «Медея» гэжэ зүжэгые (найруулан табигшань **А. Бурков,** уран шэмэглэлэйнь автор — **В. Бройко,** уран hайханайнь хүтэлбэрилэгшэ — **А. Золотухин**) табихадаа, хурса зүрилдөөень улам тобойлгожо шадаа.

Хүшэгын нээгдэхэдэ, hалхи шуурган мэтэ хатар боложо байна. Тус хатар муу юумэнэй болохоёо байhые харагшадта дуулгаhаншуу (хатарые найруулан табигша — балетмейстер **О. Коваль**). Тус хатараар дамжуулан, Медея Ясон хоёрой шуhата түүхэ шуурган мэтээр харуулагдаба. Үндэр колоннонуудай хоорондо зогсоhон Ясон сэдьхэл бодолыень тамалhан юумэ харахадаа, ухаа алдан, hэрихэ, мэдээ орохо гэжэ оролдоно.

Гэнтэ зогсолто болоно. Хара хубсаhатай аймшагтай юумэнүүдэй орондо наадажа ябаhан үхибүүд тайзан дээрэ гүйлдэжэ гарана. Тэдэнэр оролтын hүрөөтэ харанхы талые гэрэлтүүлэн, харагшадай сэдьхэлдэ найдал түрүүлнэ.

Бүхы зүжэгынь иимээр, бэе бэедээ зүршэлдэhэн, хара сагаан хоёрой тэмсэлые зураглаhаар табигданхай.

Трагедиин оролто аймшагтай юумэн тухай хөөрөө шагнахыень харагшадые иигэжэ бэлдэбэ гээшэ. Тайзан дээрэ Медея (**З. Рогожникова**), Ясон (**В. Лаптев**), Креонт (**В. Тимофеев**), хүхэнэйнгөө hүөөр тэжээгшэ (**Н. Бурлакова**), дядька (**М. Ефимов**), үхибүүд гаража ерээд, трагеди эхилбэ. Үндэр хара бүхөөгтэй тулгануудай хоорондуур сагаан, улаан, ногоон, хүхэ хубсаhатай зон бии болоно. Тус сценэ хадаа хүн түрэлтэнэй бодото байдал олон үнгэтэй, элдэб янзын байдаг гэжэ харуулба ха юм.

Трагедиин үйлын хүгжэлтын хубилха бүри хатаршадай хубсаhанай үнгэ хубилна, hүүлэй hүүлдэ хара сагаан хоёр үнгэ үлэнэ.

Үйлэнүүдэй хоорондуур «хабшуулhан» хатарнууд haалта хэнэгүй, харин геройнуудай сэдьхэлэй хүлгөөе бүри гүнзэгырүүлжэ үгэнэ.

Эртэ урда сагай трагическа зохёол бэшэдэг поэдүүдэй дунда Еврипид онсо hуури эзэлдэг гэжэ А. Бурков зүб ойлгоо, Еврипидэй геройнууд сэргэ бурхадтал сээбээлдэhэн бэшэ, харин тэдэнэй сэдьхэл соо гал дүлэн шэнгеэр бодол орьёлно, газаашаа тэгүүлэн гарана.

Медея Афинай хаан Эгей (**С. Языков**) хоёрой үйлэ мартагдашагүй. Эгей наранай элшэ тээшэ дугташаhандал, Медея Ясон хоёрой үхибүүдтэ сэдьхэлээрээ татагдана, өөрөө үри бэстэй болоhойб гэжэ бодоно. Эгээл энэ үедэ инаг дурандаа үнэн байхаб гэhэн тангаригаа дэбhэжэ, өөрысэнь орхиhон Ясонhоо яажа үhөөгөө абахаб гэhэн бодол Медеин толгойдо сахилгаан түргөөр зуралзан бүрилдэшэбэ. Ясониие амидын тамада унагааха гансал арга бии: үхибүүдыень үгы хэхэ. Медея-Рогожникова иимэ бузар түсэбэй тархи соонь мүндэлhэндэ этигэжэ ядан, аймшагтайгаар хашхарна. Гэбэшье зүб шиидхэбэри абааб гэжэ өөрыгөө аргадан үгэлнэ, коринф эхэнэрнүүдэй үйлажа байhан хоорые этигүүлхэеэ оролдоно...

Медея аймшагтай hэдэлгэеэ бэелүүлээ! Тэрээнhээ сааша зүжэгэй хүгжэлтэ аргагүй түргөөр түгэсхэл тээшээ шармайна.

Тангаригаа эбдэжэ, Медеин гараар хүүгэдээ алуулаад, үри бэегүй үлэпэн Ясониие театр сүүдлэнэ. Харин Медея аймшагтай ехэ гэм хэжэрхёод, хүнүүдэй дунда амидарха аргагүй. Тиимэhээ тэрэ өөрыгөө хорооно. Ясоной тангаригтаа урбаhан ябадал гурбан хүнэй ами наhые таhалба ха юм. Г. Берлиозын трагическа хүгжэмэй hүрөөтэ аялга доро үеын үедэ үнэр бэшэ үлэhэн Ясон тамын ехэ зобоолон амсан мухарижа хэбтэнэ. Трагеди дүүрэв!

Гэбэшье тэрэмнэй түгэсхэл бэшэ. Режиссер ажабайдалай дундаршагүй ехэ хүсэнэй hүлдэ болгон зураглаха онол арга оложо шадаа: мэнэ hаяхан аймшагтай юумэнэй болоhон газарта хоёр хүбүүд хүлөө доошонь hэнжэлзүүлэн, хүхюугээр хүдэлгэжэ hууна. Оршол соо гарагша хүхюухэн үхибүүд олоороо гүйлдэн ерэжэ, ажабайдалай унтаршагүй байhые гэршэлбэ. Зүб даа, ажабайдал гээшэ үхэлhөө хүсэтэй ха юм!

«Медея» гэжэ зүжэг харахаяа ошожо ябахадаа, би досоогоо hөөл hэжэгтэй ябаа hэм. Эртэ урда сагай энэ трагедие мэргэжэлэн театрнуудшье найруулан табихаяа зүрхэ алдадаг, харин уран hайханай бүлгэмэйхид хэр хүсэ хүрэхэб? Талаан болоходоо, минии hэжэглэл эндүүтэй байба.

Зүжэгэй табигдаhанай hүүлээр зүбшэн хэлсэлгэ болоо. Тэндэ hайн талыень тэмдэглэхэhээ гадна, дутуу дунда тухайнь хэлэгдээ.

Үшөө нэгэ баясамаар юумэ юун бэ гэхэдэ, тэрэ зүжэг харахаяа залуушуул олоороо суглараа. Энэ ушарые ажаглахадаа, Улаан-Үдэдэ залуушуулай тусхай театр нээхээр болоо бэшэ гү гэжэ hанагдаа hэн.

М. ШВЫДКОЙ,
шүүмжэлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Еврипидэй «Медея» гэжэ зүжэгhөө абтаhан нэгэ үйлын хэhэг харуулагдана.

АВТОРАЙ фото.

НҮҮДЭЛ ВЫСТАВКЭ

Улаан-Үдэ хотымнай түбэй библиотекэ соо Москвагай нүүдэл выставкэ нээгдэбэ. Тус выставкэдэ атомай элшэ хүсын хүдөө ажахыда хэрэглэгдэжэ байhан нэгэ раздел харуулагдана.

Ород ба элдэб хари хэлэн дээрэ манай гүрэндэ хэблэгдэhэн, мүн хилын саанашье хэблэлhээ гараhан 549 хэhэг ном эндэ харуулагданхай. Эндэ ВАСХНИЛ-ай научна, хүдөө ажахын библиотекын hонин номуудтай хүнүүд hонирхон танилсаха байха. Тэдэнэй дунда манай Буряадай филиалай научна хүдэлмэрилэгшэ А. Л. Ковалевскиин ном бии.

Хүдөө ажахыда атомна энерги хэрэглэхэ талаар дэлхэйдэ мэдээжэ эрдэмтэдэй научна хүдэлмэринүүд, хэблэгдэhэн номууд болон журналнууд мэргэжэлтэдэй анхарал татана.

Буряадай хүдөө ажахын институдай, ветеринарна станциин, Сибириин Наукануудай академиин Буряадай филиалай эрдэмтэд болон бусад мэргэжэлтэд тус выставкые hонирхон хараба.

Выставкэ апрелиин 25 болотор үргэлжэлхэ. Тэрээнтэй танилсаад, ямар нэгэ номоор hонирхобол, тусгаар захил Москва хэжэ болохо юм.

Манай корр.

ЭЛҮҮР ЭНХЭДЭ ЗОРЮУЛhАН ОЛИМПИАДА

Ариг сэбэрые сахилгаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэ 47-дохи hургуулиин багшанар горитой анхарна.

Эхин классуудта заадаг багшанар үхибүүдэй бэеын элүүр энхые хамгаалха асуудалнуудаар олон хэшээл үнгэргөө. Биологиин багша Н. З. Балтуева ажабайдалтай нягта холбоотой hонирхолтой хэшээлнүүдые хэнэ. Тэрэ hурагшадые бэеэ сэбэрээр абажа ябаха тухай, партадаа зүбөөр hууха тухай тодорхойгоор хөөрэдэг юм.

47-дохи hургуулида ажалладаг медицинын хүдэлмэрилэгшэ В. Ф. Осинская hурагшадай дунда мүн лэ ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэрэнэй үүсхэлээр бүхы hурагшадай хабаадалгатайгаар «Элүүр энхын үдэр», «Ариг сэбэрээр КВН» болон элдэб янзын темэнүүдээр үдэшэнүүд ба уулзалганууд үнгэргэгдэнэ. Эдэ бүгэдые үнгэргэхэдэнь тус hургуулиин директор В. И. Корытова туhалжа байдаг.

hаяхан энэ hургуулида «бэемнай элүүр энхэ ябаг лэ» гэhэн уряа доро олимпиада үнгэргэбэ. Бэеын элүүр энхэдэ зорюулhан тус олимпиада ехэ hонирхолтойгоор, үхибүүдтэ туhатайгаар үнгэрөө. Медицинскэ темээр табигдаhан асуудалнууд, эмшэлэлгэдэ хэрэглэгдэдэг ургамалнууд, витаминуудай ашатуhа, сэбэр агаар, физкультура ба спортын хүнэй бэедэ ямар туhатай байhан тухай асуудалнуудаар үхибүүд харюу абаба. Олимпиадын hүүлээр илаhан командануудта грамота болон бэлэгүүд барюулагдаhан байна.

Э. ЕЛАЕВА,
республиканска санитарно-гэгээрэлэй байшангай методист.

БУУЗА, ХУУШУУР...

Буряад арадайнгаа хэр угhаа хойшо хэжэ ябадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдтэй танилсаха, ама хүрэхэ хүн бүхэн дуратай ёhотой даа. Теэд тэдэние хэжэ гү, али ама хүрэхэ арга саг үргэлжэ байдаггүй бшуу.

Сэлэн-Дүүмын ОРС-ын хүтэлбэрилэгшэдэй үүсхэлээр буряад кухниин декада hая эмхидхэгдэбэ. Эндэ национальна 18 эдеэ хоолой зүйл байба. Тэдэнэй дунда бууза, хуушуур, шанаhан талхан, хирмаса, бүхэлеэр шанаhан мяхан болон янза бүриин эдеэн элбэг байба.

Эдеэ шанагшад О. Ф. Рычихина, О. В. Луненко гэгшэд эндэ шадабарияа дүүрэнээр харуулаа. Буряад угалзаар шэмэглэгдэhэн национальна хубсаhатай официантнууд Л. Еранская, Р. Исмагилова, А. Аюшеева, А. Коваль гэгшэдые харахада аргагүй аятай зохид, нюдэндэ урин байгаа hэн.

Декадын үнгэржэ байhан үедэ столовын зал соо буряад хүгжэм таhалгаряагүй зэдэлжэ байгаа. Олон зониие hонирхуулhан, баярлуулhан буряад эдеэ хоол бэлдэлгын декада амжалтатай дүүрэбэ.

Л. СЛЮНКИНА.

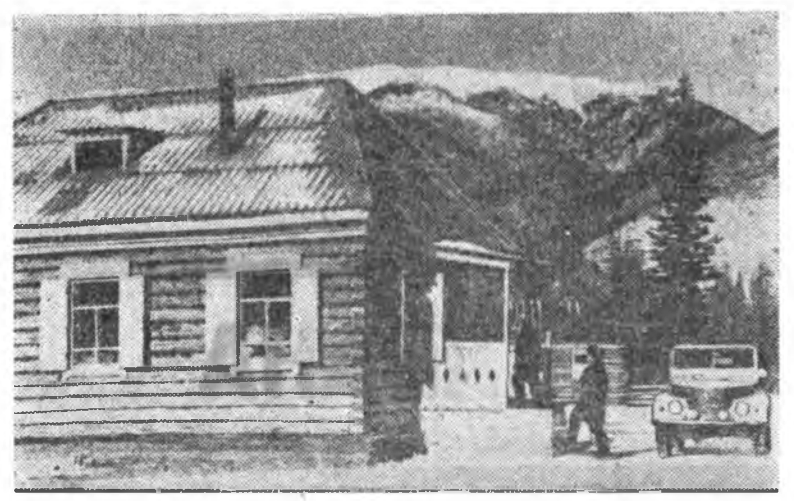

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахын аймагай «Улаан Аха» колхозой Алаг Шулуун гэжэ нютагта hаяхан баригдаhан шэнэ магазинай байшан.

К. ГАБАЕВАЙ фото.

ХИЛЫН ЦААНАhАА

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

Улаан-Баатарта научна сесси болоно

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). МНР-эй Наукануудай академиин, партиин түүхын институдай, МНРП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи партийна дээдэ hургуулиин, Монголой гүрэнэй университедэй МНРП-гэй тогтоhоной, арадай революциин илаhанай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хамтын научна сесси Улаан-Баатарта нээгдэбэ. Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Кубын, Румыниин, Советскэ Союзай, Чехословакиин, Индиин, Гвинейн, Франциин ба бусад оронуудай эрдэмтэд тэрэ сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсана.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Арадай Агууехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу, МНРП-гэй болон Монголой правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд сессиин нээлгэн дээрэ байлсаба.

«1921 оной Монголой арадай революциин гол шэнжэнүүд, гол дүнгүүд» «МНРП—МНР-эй ниитын хүгжэлтын залан ударидагша хүсэн» гэhэн элидхэлнүүдые МНР-эй Наукануудай академиин президент Б. Ширендыб, МНРП-гэй ЦК-гай дэргэдэхи партиин түүхын институдай директор Б. Балдо гэгшэд хэбэ.

Ахамад ветеранууд дайнда дурагүйтэнэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Американ солдадууд урдань ябаhан, Вьетнамдахи дайнда хабаадалсаhан хэдэн зуун хүн Зүүн Урда Азидахи США-гай ээзрхэг түримхэй дайе эрид шангаар буруушааба. «Вьетнамай ахамад ветеранууд дайн сэрэг буруушаана» гэжэ эмхиин үүсхэлээр дайнда эсэргүү жагсаалда хабаадалсахаяа Америкын бүхы заха хизаарнуудhаа тэдэнэр Вашингтон ерэбэ.

Вьетнамда алуулhан американ хүбүүд Карлингтоной табиса дээрэ хүдөөлүүлэгдэнхэй юм. Тиин, урданай солдадууд хамагай түрүүн тиишэ зүглэн ошоhон байгаа.

Тэрэнэйнгээ hүүлээр «Эб найрамдал дары тогтоохо!» гэhэн уряа хашхаралдан, Америкын ниислэл хотын үйлсэнүүдээр алхалан, Сагаан байшангай хажуугаар Капитоли тэдэнэр хүрэжэ, тэрэ байшангай табсан гэшхүүр дээрэ олон зоной митинг үнгэргэбэ.

«Америкын бүхы сэрэгүүдые, ЦРУ-гай агентнүүдые Вьетнам, Камбоджо, Лаос ба Таиландhаа эрхэбэшэ дары гаргахые эринэбди»,—гээд «Вьетнамай ахамад ветеранууд дайн сэрэг буруушаана» гэhэн эмхиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь, В. Крэм гэгшэ мэдүүлбэ. Зүүн Урда Азида дайн сэрэг ябуулха, хорото ябуулга хэхэ мүнгэ Пентагон ба ЦРУ-да табихаяа болихыень конгрессэй гэшүүдые тэрэ хүн уряалба.

Индохитадтахи США-гай эзэрхэг түримхэй дай үргэлжэлүүлхые буруушаадаг, конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн Б. Абзуг иигэжэ хэлэбэ: «Дайн сэрэг болюулха эрилтэ таанар, ветерануud, хэнhээшье шангаар табиха ёhотойт. Бидэнэртэ бултандамнай эб найрамдал тогтоохын тулада бүгэдөөрөө эблэжэ, тэрэ дайе болюулха ёhотойбди».

Президент Никсонэй Вьетнамдахи политикые шүүмжэлэн түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн, республиканец П. Макклоски конгрессэй гэшүүдэй урда шанга эрилтэ табихыень урдын солдадуудые уряалба.

Сенадай ба түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн бүхэнэй урда табигдаха «эрилтэнүүдэй список» урдань сэрэгэй алба хэгшэдэй, Вьетнамдахи дайнай ветерануудай нэрэhээ митингдэ хабаадагшад баталан абаhан байна.

Жабхаланта хараа түсэбүүд

ПРАГА (ТАСС). Уласхоорондын политикада, уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ, хани барисаата социалис гүрэнүүдтэ КПСС-эй съезд бүхэн тон шухала удха шанартай гээд Чехословакиин «Творба» газетэ тэмдэглэнэ.

Социализмын хүгжэлтын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэдээ, марксистско-ленинскэ ёhоор яажа хандаха ёhотойб гэжэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ хэhэн элидхэлнүүд, хэлэгдэhэн үгэнүүд, баталагдаhан документнүүд харуулна гээд «Творба» бэшэбэ. Ниитынгээ ажабайдалай бүхы hалбаринуудта шухала зорилгонуудые шиидхэжэ байхада... вет коммунистнуудай харуулhан ... гэр жэшээ бидэнэртэ ехэхэн ... шанартай гээд статья дотоонь ... дэглэгдэнэ. Марксизм-ленинизм... гол заабаринуудые ажалда ... бүри бэелүүлhэнэй ашаар ... общество байгуулгада тиимэ ... тануud туйлагдана гээшэ.

КПСС-эй XXIV съездын ... дые, СССР дотор дам саашадаа коммунизм байгуулха талаар ... дын зохёоhон жабхаланта ... түсэбые «Творба» газетэ ... сэгнэнэ.

ФИДЕЛЬ КАСТРЫН ХЭЛЭhЭН ҮГЭ

ГАВАНА. (ТАСС). Холбоото Штадуудай эмхидхэhэн зэбсэгтэ интервенциие Плайя-Хирондо бута сохиhоной 10 жэлэй ойдо зорюулан дэлгэрэнгы ехэ үгэ Кубын Премьер-Министр ба Кубын компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Фидель Кастро хэлэбэ. Тэрэ илалтын түүхэтэ удха шанарые тэмдэглээд, Америкэ түбидэхи социализмын байдал бэхижүүлгэдэ тус илалта туhалhан юм гэжэ мэдүүлбэ.

Плайя-Хирондо Кубын арадай туйлаhан илалтань Кубын арад зоной, тэрэнэй армиин, арадай hайн дуратанай бодото баатаршалга харуулаад, хүлhэнэй сэрэгэй хүсөөр Кубын революциие дараха гэhэн американ империалистнуудай харата бодомжые буруу hүрүүлээд, тэдэниие тон ехэ хохидолдо оруулhан байгаа гэжэ премьер-министр хэлэбэ. Революционер-сэрэгшэд оронойнгоо эрхэ сүлөөе, Эхэ ороноо эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалхынгаа саада тээ сохом социалис шанартай революциин сурталые аршалан хамгаалhан юм.

Ээрхэг түримхэйшүүлые бута сохин, революциин туйлалтануудые хамгаалха хэрэгтэ Советскэ Союзай буу зэбсэг саг соонь үгэжэ, Кубада туhалhанайнь шухала үүргые Фидель Кастро тэмдэглэбэ.

Вашингтоной интервенциин Плайя-Хирондо буруу hүрэhэниинь Латиин Америкэдэ американ империалистнуудай диилдэhэн түрүүшынь ушар болоо hэн гэжэ Фидель Кастро хэлэбэ. Мүнөө, арбан жэл үнгэрөөд байхада, манай түбидэхи байдал үндэhөөрөө хубилба гэжэ хэлэбэ. Империалистнуудай зоргоороо ээзрхэ... байдаг сагынь үнгэржэ байна... Латиин Америкын бусадшье ... революционно зам дээрэ орожо ... над.

Шэнэ зам дээрэ ороhон ... арад манай туhаламжада найда... дань болохо. Империализмын ба ... шуулай эдеэ хоол дутаажа ... хашаха гээ hаань, Чилиин ... түлөөhэгүйгөөр саахар ... Тиигээд энэ орондо гадаадаhаа ... толон ороо hаань, Кубын олон ... Чилиие дайсадhаа аршалан хам... лалсаха юм.

Манай эхэ орон, манай ре... хадаа революционернүүд—аха ... нэртээ туhалдаг заншалтай, Ла... Америкэдэхи революционно пра... тельствануд манай туhаламж... бүримүhэн найдажа байг лэ, ... дааб гэхэдэ, бидэнэр Латиин Аме... кын бүлын нэгэ хубинь гээшэ...

Индохитадта США-гай им... лизмын хэжэ байгаа хорото ... дэлхэйн бусадшье хубинуудта ... то ябуулгаяа ходо хэжэ байда... премьер-министр буруушааба... хэйн жандарм болгшо империализ... мын эзэрхэг түримхэй ... сохом тэрээн дээрэhээ харагдана...

Плайя-Хирон дээрэхи байлдаан... hүүлээр үнгэрhэн арбан жэлэй ... ша соо Куба нилээд бэхижэ, ... нэй зэбсэгтэ хүсэнүүд мүнөө ... техникээр зэбсэгжээ, полити... талаараа хатуужаа гэжэ Фидель Кастро хэлэбэ. Зэбсэгтэ хүсэнүүд... дайшалхы шадалые бүхы хэмжээ... гээр бэхижүүлхые үгынгөө түгэсхэл... дэ премьер-министр уряалба.

Индохитадай фронтнууд дээрэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Сүлөөрэлгын хэблэлэй агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Урда Вьетнамай баруун-урда районуудта март hара соо дайлалдаха зуураа Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай 6500 гаран солдадые алаhан, гэмтээhэн, полкын командна пункт усадхаhан, 40 вертолёт буудажа унагааhан, гэмтээhэн, сэрэгэй 20 судна уhанда шэнгээhэн, галдаhан, буу зэбсэг ба сэрэгэй хэрэгсэл хадагалха гурбан склад тэhэлhэн, 300 хэhэг буу зэбсэг гартаа оруулhан, 11 томо буу, сэрэгэй 10 машина үгы хэhэн байба.

Апрелиин 3-hаа 9 хүрэтэр ... лөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэн... американ 417 солдадые Биньди... провинцида гэмтээжэ, 9 вертолёт... тэндэ буудажа унагааба.

Кхмерэй мэдээсэлэй агентство... дамжуулhанай ёhоор, Камбоджо... сүлөөлхын түлөө тэмсэгшэ нацио... льна зэбсэгтэ хүсэнүүд апрелиин 1... да Компонгчам провинцида Сайгон... марионеточнэ армиин 100 гаран ... дадые үгы хэhэн, шархатуулан... плендэ абаhан, мүн 8 танк ба ... нетранспортер үгы хэhэн, 1 вертолёт буудажа унагааhан байба.

Социальна бэрхэшээлтэй асуудалнуудтай дайралдаад байхадаа

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Холбоото Штадуудай дотоодын асуудалнуудай тон хурса болоhониинь штаб-квартиранууда Нью-Йоркhоо гаргажа, жэжэ городуудта абаашаха гэжэ американ олон компанинуудай шиидэhэн ушарhаань тон элеэр харагдана. Манхэттенhээ тэдэ фирмэнүүдэй тэрьелэн ошожо байhан тухайнь мэдээсэхэ зуураа, hуурижаhан газараа Америкын баяшуулай орхижо арилха болоhоной гол шалтагаануудай нэгэниинь юун ба гэхэдэ, гэр байрын түлөө түлөөhэнэй газарай участогуудай, ажалша хүсэнэй, эдеэ хоолой зүйлэй үнэ сэнгэй туйлай ехээр нэмэжэ байhан ушарынь болоно гээд «Тайм» журнал мэдээсэнэ. Алба налог, хэтэрхэдээ... эдишэ үгэлгын хэмжээншье дээшээ гаранхай. Нюдэндөөл тороhон юумэ—час, бэшэдэг машина, хамhабариин түхеэрэл... сүүмхэ, портфельhээ эхилээд, ... ошомоор юумэн бүхэниие хулууна... гэhэн Нью-Йоркдохи химическа ... дэлэй хүтэлбэрилэгшын ... «Тайм» толилбо.

Тэрээнhээ гадна, гэр байшан... най тэhэлхэмнай гэжэ айлгажа... компанида ходо хонходоног ... hэн. «Гансал hүүлэй үедэ ... занаhан табан ушар үзэгдэhэн ... гаа».

«Нью-Йоркдо байратай 200 ... паниин 150-ниинь тэрэ городhоо ... ошожо байна гү, али гаража ... ёо түхеэржэ байнхай гээд «Тайм» ... мэдээсэнэ. 1967 онhоо эхилээд ... томо нэгэдэл Манхэттенhээ ... ошобо. Худалдаа наймаанайшье ... фирмэнүүд hуурияа hэлгэхээ ... наашална. Гансал hүүлэй хоёр ... соо худалдаа наймаанай 9 нэгэдэл Нью-Йоркhоо гаража ошоо.

ХЭН СУВОРОВЕЦ БОЛОХО ДУРАТАЙБ?

Суворовско училищида хайшан гэжэ орохо, тэндэ hураха тухай асуудалнуудтай бэшэгүүд hурагшад болон түрэлхидhөө хододоо абтажа байдаг. Училищида орохо дуратайшуулда харюу болгон энэ хэрэгые эрхилдэг нүхэр Горячий гэгшын үгэhэн тайлбари толилогдоно.

Суворовско училищиин сэрэгэй формотой хубсаhа үмдэhэн хүбүүдэй гудамжаар ябахые харахадаа хүнүүд тэдэнээр hонирходог, hайшаадаг байха юм. Саб байса хубсалhан, бэеэ шангаар бариhан, солбон бэетэй тэдэ хүбүүд хүнүүдэй дура сэдьхэл ээлүүдгүй татадаг байха.

Тиимэhээ залуушуул тэрэ училищида орохые эрмэлзэнэд. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зэргэдэ алба хэхые хүсэhэн 15—16 наhатай эдиршүүл суворовец боложо шадаха байна. Найман класс hайнаар дүүргэhэн, бэе hайнтай, журам шангаар бариhан хүбүүд тэндэ абтаха зэргэтэй.

Училищида ороходо юун хэрэгтэй болохоб? Мүнөө жэлдэ Уссурийскын суворовско училищида 1955—1956 онуудта түрэhэн хүбүүд абтаха байна. Тэдэнэр немец, англи хэлэ үзэhэн байха зэргэтэй.

Училищида орохые хүсөө hаа, аймагайнгаа военкомандта хандахадатнай, юунэй хэрэгтэй болохые дууhынь хэлэжэ үгэхэ. Гэхэтэй хамта училищида абахые гуйhан мэдүүлгэ июниин 10-hаа июлиин 1 хүрэтэр районой гү, али городой военкомадаар дамжуулан, республикын военкомадай нэрэ дээрэ бэшэхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ тэрэ мэдүүлгэ эдиршүүлэй түрэлхид гү, али тэдэниие харагалзажа байhан ойрынь хүнүүд бариха ёhотой.

Хүбүүмнай суворовско училищи дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр офицер болохын тулада hуралсалаа үргэлжэлүүлэн, Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой сэрэгэй училищинуудай али нэгэндэ hураха болоно гэжэ түрэлхид өөhэдынгөө мэдүүлгэ дотор зааха уялгатай.

Тэрэшэлэн hурагшын өөрынь мэдүүлгэ үгэлсэгдэхэ шухала. Суворовско училищида hураха дура хүсэл тухайгаа, мүн саашадаа офицер болохо байhанаа мэдүүлхэ. Хэзээ түрэhэн, найман класс дүүргэhэн тухай үнэмшэлгэ хабсаргалсагдаха зэргэтэй. Классай хүтэлбэрилэгшын, hургуулиин директорэй гар табилгатай характеристикэ, hургуулиин комсомольско комитедэй (комсомолой гэшүүн hаань) характеристикэ, бэеын элүүр тухай военкомадай дэргэдэхи сэрэгэй-эмнэлгын комиссиин үгэhэн справка, 3х4 сантиметр хэмжээтэй хоёр фото-зураг, түрэлхидэй хаана хүдэлдэг, юу хэдэг, тэдэнэй хэды шэнээн салин хүлhэ абадаг, бүлэ доторoo хэдэн хүн эсэгэ, эхынгээ тэдхэмжэ дээрэ байдагые зааhан справка үгэлсэхэ.

Эдэ бүхы документнүүд нютагай военкомадаар харагдажа үзэгдэхэ. Кандидадаар баталагдаhан эдиршүүл училищида шалгалта барихын тулада августын 1 хүрэтэр Уссурийск хото эльгээгдэхэ. Тэдэниие военкомат hангай гаргашаар ябуулха.

Кандидадууд училищидаа ошон сасуугаа эмшэдтэ бэеэ үзүүлээд, конкурсоор училищида оролгын шалгалта гараха. Тиихэдээ hургуулиин наймадахи классай программаар ород хэлээр (бэшэлгэ, сээжэ хэлэлгээр), тоо бодолгоор, (бэшэлгэ, сээжэ бодолгоор) шалгалта бариха.

8 класс онсо сэгнэлтэтэйгээр дүүргэhэн, бэе hайнтай hурагшад училищида оролгын шалгалта үгэнгүйгөөр абтаха.

Училищида hуралсаха зохисотой эрхэ байдал дүүрэн бии гээшэ. Хоёр жэлэй туршада (9, 10-дахи класс) hуралсахадаа суворовецууд юрэнхы эрдэмэй дунда hургуулитай болохо, сэрэгэй-hуралсалай газарта саашадаа hуралсахадаа сэрэгэй эрдэм мэдэрэл, дүршэл шадабари оложо, шалгалтагүйгөөр тэрээндэ орохо юм.

Суворовецууд тэндэ hуралсаhан бүхы үе соогоо гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ байха болоно. 9-дэхи класс дүүргэhэнэйнь hүүлээр, hара хахадай болзороор гэртээ хариха амаралта үгтэхэ байна. Тиихэдэнь ошохо, ерэхэ хоёройнь харгы түлбэригүй байха.

Француз хэлэ үзэhэн хүн хайшан гэхэ ёhотойб? Военкомадта хандахадатнай суворовско али нэгэ hургуулида (Казань, Ленинград) эльгээжэ болохо. Училищида буряад үндэhэ яhатанай хүбүүд hуралсадаг hаа hайн байгаа. Тэдэнэрэй училищида ороходонь хүнгэлэлтэ үгтэхэ байна.

А. ГОРЯЧИЙ,
сэрэгэй алба хаагша.

ЭНХИР ЭКРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА. МОСКВА ХАРУУЛНА. 14.00— орон доторхи hонин. 14.05 — hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 14.45 — «Дальневосточный, научный...» гэhэн дамжуулга. 15.15 — Түрэл аялганууд» гэhэн дамжуулга. 16.00 — «Красный пролетарий» заводой долоон хоног» гэhэн хоёрдохи дамжуулгань. 16.25 — миллион арадуудай ленинскэ университет. 16.55 — хоккей. Эндэ «Динамо» (М) — ЦСКА командануудай хоорондо үнгэрэгдэhэн нааданай гурбадахи үе харуулагдаха. 17.30—концерт ... — орон доторхи hонин.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 18.00 — hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 18.30 — киноочерк. 19.00 — В. И. Ленинэй дурасхаалда зорюулагдаhан Улаан-Үдэ хотын ажалшадай түлөөлэгшэдэй баяр ... заседани гүрэнэй оперо, балет театрhаа дамжуулагдаха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-..., приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—66-78, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-..., культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Н-03449. Заказ № 938.